Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 20 גראשען — היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אינפארמירטע יידישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 128/16128 | Łódź, Poniedziałek 3 czerwca 1929 r. | זיבעטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, כד אייר תרפ"ט | Nr 128 16128

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71 | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

די וואך ווערט אונטערגעשריבען

אנ'ענטגילטיגער פראטאקאל פון דער רעפאראציע-קאנפערענץ

פאריז, 2 (ספ.טעל.) ווי בעקאנט, איז די רעפעראציע-קאנפערענץ געקומען צו א הסכם אין אלע בעטראכטע פראגען.

היינטיגע וואך נאך וועט אונטערגעשריבען ווערען אנ'ענטגילטיגער פראטאקאל.

דער אמעריקאנישער דעלעגאט האט היינט פערלאזט פאריז.

וואס זאגט וואשינגטאן און מאסקווע,

וועגען דעם אויסגאנג פון די וואהלען אין ענגלאנד?

וואשינגטאן, 2 (ספ. טעל.) אין אמע-ריקא האלט מען, אז מיט'ן איבערנעהמען די מאכט דורך דער לייבאר-פארטיי וועט געמאכט ווערען א נייער, שריט פאראויס אין פראגראם פון רעדוצירען די ים-בעוואפנונג.

סען. באראה האט ערקלעהרט: אויב מאקדא-נאלד וועט בלייבען פרעמיער, וועט דאס האבען א געוואלדיגע בעדייטונג פאר דער ענטוואפנונגס-פראגע און שלום. בעת זיין לעצטען קורצען רעגירען האט מאקדאנאלד ארויסגעוויזען נישט נאר אנ'אויסערגעוועהנליכע געשיקטקייט, נאר אויך אונבויגזאמען מוט און אויפריכטיגקייט.

מאסקווא, 2 (ספ. טעל.) די מאסקווער פרעסע, ארומרעדענדיג דעם אויסגאנג פון די ענגלישע וואהלען שטעלט פעסט, אז סוועט קומען אנ'ענדערונג אין דער ביזאיצטיגער אויסלענדישער פאליטיק. די פאליטישע סאוויעטישע קרייזען האבען זיך שוין לאנג גערעכענט מיט דער מעגליכ-קייט פון זיג פון דער לייבאר-פארטיי, פערבינ-דענדיג דערמיט די האפנונג אויף צו בענייען די דיפלאמאטישע און האנדעלס-בעציהונגען מיט ענגלאנד.

דאס איבעררייסען די בעציהונגען מיט די סא-וויעטען האבען געמאכט פון דער קאנסערוואטי-ווער רעגירונג א צענטער פון אנ'אנטי-סאוויעטי-שען בלאק, וואס האט געהאט פאר א ציל אנצו-פאלען אויפ'ן סאוויעטישען פערבאנד.

פרעזידענט הובער וועגן דעם קע-לאג-פאקט און די בעוואפנונגען

וואשינגטאן, 2 (ספ.טעל.) ווען ס'זענען פארגעקומען די פייערונגען לכבוד די אמעריקא-נער בירגער, וועלכע זענען געפאלען אויף די שלאכט-פעלדער בעת דער מלחמה, האט פרעזי-דענט הובער געהאלטען א רעדע, אין וועלכער ער האט בעריהרט די פראגע פון ענטוואפנונג.

דער פרעזידענט האט געזאגט, אז דער חוב פון די לעבעדיגע בנוגע צו די אומגעקומענע העלדישע ברידער, איז צו פראפאגאנדירען שלום און ענטוואפנונג.

נישט קוקענדיג אויף קעלאגס פאקט, פער-נעהמען זיך אלע גרעסערע מלוכות מיט פער-שטארקען זייערע בעוואפנונג. עס פעהלט דער צוטרוי צווישען די בעזונדערע פעלקער, און די לאגע וועט זיך נישט פערבעסערן ביז די פעלקער וועלען זיך נישט אויפהערען זיך צו בעוואפענען.

די אמעריקאנער רעגירונג האט דעריבער אויסגעארבייט א נייעם פראגראם וועגען בעגרע-ניצען די בעוואפנונגען. אמעריקא וויל זיך דער-וויסען, צי דארף מען דעם קעלאג-פאקט ווירקליך האלטען פאר א פאליטישען פאקט, וועלכער טא-דעלט דעם קריג, צי דארף די וועלט זיך נאך ווייטער האלטען קריג-פערטיג.

א סכסוך צווישען די סאוויעטען און כינא

מאסקווע, 2 (ספ. טעל.) אין דער סאוויע-טישער נאטע, וואס איז אונטערגעשריבען דורך קאראכאנ'ען, און וואס איז איבערגעגעבען געווא-רען דעם כינעזישען פערטרויאונגס-מאן ווערט געזאגט:

„די סאוויעט-רעגירונג דריקט אויס איהר ענערגישסטען פראטעסט נעגען די פאליציייאישע מעשים תעתועים און פאדערט תיכף צו בעפרייען די ארעסטירטע, ווי אויך אומצוקעהרען די צוגע-נומענע קארעספאנדענץ און די גע'גנב'עטע געל-דער און חפצים. אזוי ווי די כינעזישע מאכט זאגט זיך אפ אפצוהיטען די אלגעמיין-אנגענומענע אינטערנאציאנאלע רעכטס-נארמען — האלט זיך אויך די סאוויעטען-רעגירונג פאר פריי צו אפהי-טען די דאזיגע נארמען אין בעצוג צו דער כינע-זישע פארשטעהערשאפט אין מאסקווע און צו די כינעזישע קאנסולאטען, און אנערקענט פאר זיי נישט אין דער צוקונפט די עקסטעריטאריאליטעט-רעכט.

די סאוויעטישע מאכט וויל אפהיטען די פריינדליכע בעציהונגען מיט'ן כינעזישען פאלק, נאר זי איז געצוואונגען צו מאכען די נאנקינער רעגירונג אנ'ערנסטע התראה — זי זאל נישט אויספרובען מעהר די געדולדיגקייט פון דעם סאוויעטען-פערבאנד מיט פראוואקאטארישע האנד-לונגען און מיט'ן עובר זיין אויף אפמאכען און טראקטאטען".

*

די נאנקינער רעגירונג האט בעאויפטראגט איהר פערטרויאונגס-מאן אין מאסקווע אין משך פון דער וואך צו פערלאזען סאוויעט-רוסלאנד.

אלע סאוויעטישע פארשטעהער אין נאנקין, קאנטאן און שאנכאי איז בעאויפטראגט געווארען אין משך פון 24 שעה צו פערלאזען כינא.

מכוה א פאך-רעגירונג אין ענגלאנד

לאנדאן, 2 ספ.טעל.) נאך דעם שאפען פון אנ'ארבייטס-קאבינעט וועט קומען צו נייע אונטערהאנדלונגען צווישען דער לייבאר-פארטיי מיט די ליבעראלען, וועלכע וועלען קענען צו יע-דער צייט צוזאמען מיט די קאנסערוואטארען אראפווארפען די ארבייטער-רעגירונג אין פאל ווען זי וואלט זיך געוואלט לאזען אויף צו דרייסטע עקספערימענטען.

אין אזא פאל וואלט דערגאנגען אדער צום פונאנדערלאזען דעם פארלאמענט אדער דערצו, אז אלע פיהרער פון די מעסיגע פארטייען וואל-טען זיך ארויסגעזאגט פאר שאפען א פאך-רעגי-רונג פון בעוואוסטע פערזענליכקייטען, וועלכע וואלטען רעגירט ביי א זיך ענדערענדע מעהרהייט.

מען מעלדעט, אז די בריטע האנדעלס- און אינדוסטריע-קרייזען פון ענגלאנד, ווי אויך די מעסיגע אנפיהרער פון די פראפעסיאנעלע פער-אייגען און די אנגעזעהענע פאליטיקער האלטען אזא אויסגאנג פון דער איצטיגער סיטואציע פאר געוואונשען.

אומרוהען אין מאסקווא

בערלין, 2 (ספ.טעל.) דער רוסיש-עמיג-ראנטישער „רול" איז מודיע:

„אין מאסקווא, אין כאמאווניקער ראיאן זע-נען פארגעקומען אומרוהען מחמת מאנגעל אין שפייז-ארטיקלען.

רייטער פאליציי האט פונאנדערגעטריבען דעם המון."

נייע נאמינאציעס אין רוסלאנד

מאסקווע, 2 (ספ. טעל.) בוכארין איז בעשטימט געווארען אלס פרעזידיום-מיטגליד פון ראט פאר פאלקס-ווירטשאפט און אלס פארזיצער פון דער וויסענשאפטליך טעכנישער אפטיילונג.

לעת האט עם דאזיגען אמט פערנומען קא-מעניעוו, וועלכער איז איצט בעשטימט געווארען אלס פארזיצער פון דעם הויפט-קאמיטעט פאר קאנצעסיע-ענינים.

זינאוויעוו האט צוריק בעקומען זיין פריהער-דיגען אמט — אלס פארזיצער פון לענינגראדער איספאלקאם (אויספיהר-קאמיטעט).

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מענער שוואכע קראנקהייטען. היילונג מיט קווארץ-לאמפע (האר-אויספאל)

נעהמט אן פון 8–10 און פון 5–8 אווענד.

דעם אינהאבער פון עקספעדיציע-הויז „SPEDHANDPOL" ה' סאלאמאן גאלדקארן

אין לאדז, פיעטריקאווער 26

פאדער איך אויף, ער זאל מיר אין משך פון 8 טאג בעצאהלען די 91.80 זל. פאר די געדרוקטע אנאנסען אין „היינט" און „מאמענט" פון 21/9–1928, וועלכע ער האט פערזענליך מיר אין ווארשא איבערגעבען און מבטיח געוועזען דעם בעטראג באלד אבצושיקען.

Popularne Biuro Ogłoszeń

L. Eizenberga, Warszawa, Nalewki 13

„לינת הצדק", צעגעלניאנא 53

אכטונג, מיטגלידער!

זונטאג, דעם 9-טען יוני ד. י., פינקטליך 4 א זייגער נאכמיטאג קומט פאר אין ענגלישען זאל (אלעע 1. מאי 2) די יעהרליכע

גענעראל-פערזאמלונג

מיט פאלגענדער טאג-ארדנונג:

1) ערעפנונג, 2) וואהלען פון א פארזיצענדען, 3) בעריכט, 4) וואהלען פון א פערוואלטונג, קאנדידאטען און רעוו.-קאמיסיע, 5) פרייע פארשלאגען.

בעמערקונג: ביי א נישט גענוגענדער צאהל מיטגלידער קומט די פערזאמלונג פאר צום 2-טען טערמין 6 א זייגער נאכמיטאג ביי יעדע צאהל אנוועזענדע. בלייבצאהלונג ווערען די מיטגלידער געבעטען צו רעגולירען דעם ביטראג, אום נישט צו פערלירען זייער וואהל-רעכט.

די פערוואלטונג.

7693

אכטונג פריזיער-מייסטער

היינט, מאנטאג, דעם 3 יוני ה. י., 8 אווענד, קומט פאר אין אייגענעם לאקאל פאלודניאווא 4 א אויסערגעוועהנליכע

פערזאמלונג

אויפ'ן טאג-ארדנונג די סיטואציע אין פאך.

אלע מיטגלידער ווערען אויפגעפאדערט פינקטליך צו ערשיינען.

די פערוואלטונג.

בעמערקונג: אויך בעט מען מודיע צו זיין איינער דעם צווייטען וועגען דער פערזאמלונג.

7694

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאך איך בעקאנט אלע לאדזער פריזיער-מייסטער דאס פון היינט אן ד. 3/VI איז ביי מיר

קיין ארטעל נישט מעהר טעטיג

מיט אכטונג פסח ערליכמאן

אלעקסאנדריסקא 32 (מרדכי גבאי'ס גאס).

7696

אנאנסען אין „נייעם פאלקסבלאט" האבען דעם גרעסטען ערפאלג!

14 יודען-דעפוטאטען אין ענגלישען פארלאמענט

לאנדאן, 2 (י.ט.א. טעלעגראפיש). בעת די לעצטע וואהלען צום פארלאמענט זענען אויסגעוועהלט געווארען 14 יודען.

פון די ליבעראלען — הערבערט סעמיועל, דזשעמס ראטשילד, מאיאר נאטאן, מאיאר האר-בעלישא, פערסי האריס.

פון די קאנסערוואטיווען — פיליפ סאמסאן, מ. א. סעמיועל, איזידאר סאלמאן, מאיאר ברונעל קאהן. סער וואלטער דע-פיי, סעמיועל סעמיועל.

פון דער לייבאר-פארטיי — עמאנועל שענוויל, קאלאנעל האררי דיי און ד״ר סזערא.

8 מיליאן זלאטיס הלוואות
אויף קינסטליכער בעמיסטיגונג

ווארשא, 2. (טעלעפאניש) ווי מיר דערוויסען זיך, האט די דירעקציע פון דער מלוכה׳שער אגרארבאנק בעשלאסען אויף דער זיצונג פון 31. מאי צו ערטיילען קרעדיט פאר די לאנדווירטען אויף קינסטליכע בעמיסטיגונג אין דער הויך פון 8 מיליאן זלאטים.

פעראייניגונג פון רעכטע נ.פ.ר. מיט כ.ד.

ווארשא, 2. (טעלעפאניש) היינט זענען פארגעקומען זיצונגען פון די הויפט־ראטען פון די רעכטע נ.פ.ר. און פון כ.ד.

ס׳האנדעלט זיך וועגען דער פולשטענדיגער פעראייניגונג פון די רעכטע נ.פ.ר. מיט די כ.ד.

די שטרעבונגען פון דער „כנסיה גדולה"

ווארשא, 2 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט איז פארגעקומען א פרעסע-קאנפערענץ מיט די מיטגלידער פון דער „כנסיה גדולה" ד״ר יאקובסאן פון האמבורג, הרב הורוויטש פון ריישא און איטשע מאיר לעווין. דאס געשפרעך האט זיך געפיהרט ארום דער „כנסיה גדולה".

די „אגודה" איז גרייט מיטצוארבייטען מיט אנדערע יודישע פארטייען אויף דעם עקאנאמישען אוןווירטשאפטליכען געביט. דאגעגען אויפ׳ן קולטורעלען געביט מוז אנגעפיהרט ווערען א שארפער קאמף. די „אגודה" האט א פאזיטיווע בעציהונג צום גלות, ווייל דער גלות איז א רעזולטאט פון א העכערער מאכט און צו דעם וועט נישט העלפען קיין באלפור-דעקלאראציע.

די „כנסיה-גדולה" וועט זיך פערנעהמען מיט גרינדען א צענטראל-באנק, א צענטראלע שומרי שבת-קאסע, א ישיבת-פערזיכערונג, און א צענטראל-קאסע פאר הכנסת-חתנים וכלות.

די כנסיה וועט זיך פערנעהמען מיט רעגולירען די בעציהונגען צווישען ארבייטער און ארבייטס-געבער.

די „אגודה" איז אויך גרייט אנטיילצונעמען אין דער יודישער אגענץ בתנאי, אז דער פאראגראף 4 פון סטאטוט זאל געענדערט ווערען אויף דעם אופן, אז דער פערטרעטער פון דער יודישער אגענץ איז נישט די ציוניסטישער ארגאניזאציע נאר דאס גאנצע יודישע פאלק.

פאנטאסטישע ידיעות וועגען אנ׳אנקלאגע צום פעלקער-בונד געגען פוילען

בערלין, 1. (ספעציעל). די „פאסישע צייטונג" מעלדעט, אז דער אטענטאט וואס איז אויסגעפיהרט געווארען אויפ׳ן ליטווישען פרעמיער וואלדעמאראס וועט האבען זיין עפילאג אין דער פעלקער־ליגע.

די ליטווישע רעגירונג זאל זיך ווענדען צו דער פעלקער־ליגע מיט א בעשולדיגונגס־אקט געגען פוילען און בעטען אינטערווענץ פון דער פעלקער־ליגע וועגען די גוואלד־אקטען וואס ווערען אויסגעפיהרט דורך די ליטווישע עמיגראנטען. די פעראנטווארטליכקייט פאר דעם לעצטען אטענטאט לעגט די ליטווישע רעגירונג אין גאנצען ארויף אויף פוילען (?) און בעשולדיגט פוילען, אז זי שטרעבט אויפצורייסען ליטע פון איינוועניג און דער לעצטער איז פינאנסירט געווארען דורך פוילען.

ניט קוקענדיג אויפ׳ן אויסגאנג פון די וואהלען
וועט טשעמבערלען פאהרען קיין מאדריד

בערלין, 2. (ספ. טעל.) „וואלף"־ביורא מעלדעט פון לאנדאן, אז מ׳האלט פאר זיכער, אז מיניסטער טשעמבערלען וועט נישט קוקענדיג אויפ׳ן אויסגאנג פון די וואהלען, ארויספאהרען קיין מאדריד כדי אנטיילצונעהמען אין די זיצונגען פון ראט פון דער פעלקער־ליגע.

בערלין, 2. (ספ. טעל.) א האלב־אפיציעלער קאמוניקאט מעלדעט, אז מיניסטער שטרעזעמאן וועט ארויספאהרען קיין מאדריד מיטוואך אין אווענט. צוזאמען מיט מיניסטער שטרעזעמאן וועלען ארויספאהרען קיין מאדריד עטליכע הויכע מלוכה־אנגעשטעלטע.

א טשעכישער קאפיטאן — א שפיאן

פראג, 2. (ספ. טעל.) ד אאיז ארעסטירט געווארען דער טשעכישער קאפיטאן פון גענעראל־שטאב אונטער׳ן פערראכט פון שפיאנאזש לטובת רוסלאנד און דייטשלאנד.

דער פראגער קאפיטאן איז ארויסגעפלויגען מיט אן אעראפלאן פון פראג קיין דרעזדען און אויפ׳ן פליה־פלאץ האט ער איבערגעלאזען א טעקע, אין וועלכע עס האבען זיך געפינען זעהר וויכטיגע דאקומענטען. נאך זיין צוריקקומען פון דרעזדען איז דער קאפיטאן ארעסטירט געווארען.

דער סאוויעטישער האנדעל מיט פערד׳ן
פאר 30 מיליאן דאלאר אויטאס

בערלין, 2. (ספ. טעל.) פון ניו־יארק מעלדעט מע וועגען אנ׳אפמאך וואס איז געשלאסען געווארען צווישען פארד׳ן און די סאוויעטען. לויט דעם דאזיגען אפמאך פערפליכטעט זיך רוסלאנד אין פערלויף פון 4 יאהר אפצונעהמען פון פארד׳ן אויטאס אויף א סומע פון 30 מיליאן דאלאר.

און צו אמענהאנג דערמיט בויט פארד א פאבריק אין ניושני־נאווגאראד, וועלכע דארף אויסארבייטען 100 טויזענד אויטאס יעהרליך.

אנטיסעמיטישע דעמאנסטראציעס פון ווינער סטודענטען

ווין, 2. (ספ. טעל.) לויט ידיעות פון די נעכטיגע צייטונגען זענען אין ווינער אוניווערזיטעט פארגעקומען אנטיסעמיטישע דעמאנסטראציעס, די נאציאנאלע סטודענטען האבען געפרובט ארויסצושטויסען די יודישע סטודענטען פון אוניווערזיטעט מיט אויסגעשרייען: „רייטשען וועקט אייך אויף, נידער מיט די יודען, 2 יודישע סטודענטען זענען פערוואונדעט געווארען.

געפונען דאס געגנבעטע ציהרונג
פון געוועזענעם עסטרייכישען קייזער

ווין, 2. (ספ. טעל.) די פראנצויזישע מאכט אין קאסאבלאנקא האט בעשטעטיגט, אז ס׳האט זיך איינגעגעבען צו געפינען דאס ציהרונג, וועלכע איז גענגבעט געווארען פון דעם פאמיליען־אוצר פון געוועזענעם קייזער קארל. דער פראנצויזישער פאליציי־אינספעקטאר, וועלכער האט ענטדעקט דעם גנב, אנ׳איטאליענער, וועט בעקומען א בעלוינונג פון 250 טויזענד פראנק.

פערענדיגט די איינלייטונגס-אויספארשונג
אין ענין פון מינ. טשעכאוויטש

ווארשא, 2. (טעלעפאניש) ווי מיר דערוויסען זיך איז מיט די ערקלערונגען פון מארשאל פילסודסקי אויסגעשעפט געווארען די ליסטע פון עדות אין פראצעס געגען געוו. מיניסטער טשעכאוויטש אין מלוכה־טריבונאל. איצט ווערען אדורכגעפיהרט די פארמאליטעטען פון ענדיגען ד יאויספארשונג.

ס׳איז צו ביליג
אזוי קלאגען זיך די פויערימלעך

ווארשא, 1. (טעלעפאניש). היינט איז פארגעקומען א זיצונג פון ב.ב.-קלוב. נאך די רעפעראטען פון סלאוועק האט זיך אנגעהויבען א דיסקוסיע, בעת וועלכע די פויערים - דעפוטאטען האבען זיך בעקלאגט, אז די פרייזען פון תבואה און קארטאפעל זענען צו ביליג.

די זיצונגען פון אקציאנס-קאמיטעט
געוועהלט א קאמיסיע צו רעדאגירען דעם סטאטוט פון דער יודישער אגענץ

בערלין, 2 (י.ט.א. טעלעגראפיש) אין פערלויף פון שבת׳דיגען טאג האבען זיך בעראטען אלע פראקציעס פון אקציאנס-קאמיטעט.

שפעט אין אווענד האט זיך אנגעהויבען די פלענאר-זיצונג. דער מיטגליד פון דער עקזעקוטיווע פראפ. בראדעצקי האט געענטפערט די רעדנער פון דער אפאזיציע.

בערלין, 2 (י.ט.א. טעלעגראפיש) די מיטגלידער פון עקזעקוטיווע קאלאנעל קיש און ראזענבליט האבען אויסגעדריקט די גרייטקייט פון דעם עקזעקוטיווע צו מאכען געוויסע ענדערונגען אין סטאטוט פון דער יודישער אגענץ. ס׳איז געוועהלט געווארען א קאמיסיע פון 19 פערזאן, וועלכע זאל אויסארבייטען די ענדגילטיגע רעדאקציע פון סטאטוט.

בערלין, 2 (י.ט.א. טעלעגראפיש) די זיצונגען פון דער קאמיסיע פון 19 האבען געדויערט א גאנצע נאכט און די ארבייט איז נאך נישט פערענדיגט געווארען. וואהרשיינליך וועט שוין היינט די קאמיסיע קומען מיט א פערטיגע רעזאלוציע צו דער פלענאר-זיצונג.

בערלין, 2 (י.ט.א. טעלעגראפיש) די זיצונגען פון קאמיטעט פון 19 זענען פערטרויליכע. ווי דער י.ט.א.-פארשטעהער דערוואוסט זיך, האט די מעהרהייט פון דער קאמיסיע אויסגעדריקט איהר צופרידענהייט וואס אין סטאטוט ווערען אפגעהיטען די 5 פרינציפען וואס זענען אנגענומען געווארען דורכ׳ן לעצטען קאנגרעס אין באזעל. בעזונדערס אין דער הינזיכט וואס אין פאל ווען די יודישע אגענץ זאל זיך אויפלעזען וועט די פערטרעטער פון דער אגענץ זיין די ציוניסטישע ארגאניזאציע.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. קאמפאניעיעץ.

היינט, מאנטאג, דעם 3 טען יולי, 9 א זייגער אווענד
גרויסע פאפולערע פארשטעלונג פון 1 ביז 2.50
אויפ׳ן אלגעמ. פערלאנג פון פובליקום צום לעצטען מאל ש. אנ-סקי׳ס גרויס מייסטערווערק

דער דבוק

מיסטישע לעגענדע אין 3 אקטען
לויט דער קאנצעפציע פון דוד הערמאן,
רעזשי: ד. האמבורגער.

לעצטע געזעגנונגס-פארשטעלונג
פון דער בעוואוסטער קינסטלערין

לידיא פאטאצקא

כדי צו געבען די מעגליכקייט אלעמען צו בעוואונדערן די גרויסע קינסטלערין, ווערען די פרייזען רעדוצירט פון 1.20 ביז 5.00 זל.

מארגן, דינסטאג, דעם 4-טען, 9 אין אווענד אונאפרופליך
לעצטע געזעגנונגס-פארשטעלונג פון לידיא פאטאצקא

ליבע און ליידענשאפט

(ראמאן) אין 3 אקטען מיט פראלאג פון שעלון.
הויפט-ראלע „די איטאליענישע זינגערין" – לידיא פאטאצקא.

צום שלום: א גרויסע איבערראשונג פאר׳ן לאדזער פובליקום
דעם שטנס מאסקע
לידיא פאטאצקא אין א נייער קרעאציע-אין 1 אקט פון קאנראד ווײדט.

אנאנס! פון שבת, ד. 8-טען יוני, הויבען זיך אן די גאסטראלען פון דער בעריהמטער סובּרעטין און געזאנגס - ליבהאבער

וויערא קאניעווסקא און פאול ברייטמאן

מיט׳ן אנטייל פון מאקס ברין.

ס׳נעמט אנטייל (לויט א. ב.) פרויען: בעזמאן, באריסאווא, מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן, קארעני, קאמפאניעעץ. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, מאסקאוו, נייהויז, פאלאנסקי, ישראל קאמפאניעעץ, ראבינאוויטש, ראקאוו.
אדמיניסטראטאר: מ. ארנוואלד. מוזיקאלישער לייטער: ל. זעלמאן.
בילעטען אויף אלע פארשטעלונגען צו בעקומען ביי דער פילהארמאניע-קאסע.

ווער איז דער נייער פרעזידענט פון יוריש-אמעריקאנישען קאנגרעס — בערנארד דייטש

ניו-יארק, (י.ט.א.) דער ניי-ערוועהלטער פרעזידענט פון יוריש-אמעריקאנער קאנגרעס אויפ׳ן ארט פון ראבינער סטעפען וויז, ה׳ בערנארד דייטש, איז איינער פון די חשוב׳סטע יודישע יוריסטען אין ניו-יארק. ער איז איינער פון די יודישע מיטגלידער פון דער קאמיסיע פון ערשטען ניו-יארקער געריכטס-בעצירק צו עקזאמענירען אלע נייע אדוואקאטען און בעשטימען, צי זיי זענען פאסיג צוגעלאזט צו ווערען צו פראקטיצירען אדוואקאטור.

אין יודישע כלל-ענינים איז ה׳ דייטש טעטיג אלס וויצע-פרעזידענט פון דעם סוחרים-ראט, וואס שטיצט די צדקה-פעדעראציע פון 91 גרויסע יודישע אינסטיטוציעס אין ניו-יארק. ער איז אויך מיטגליד פון דער עקזעקוטיווע פון „מנורה".

יאָרג.
3 יוני 1929

„נייער פאלקסבלאט"

יאָרג.
3 יוני 1929

בילדער-קאָלעקציע פאַר 600 טויזענד פונט

האט אַ יודישער מיליאָנער געשענקט פאַר ארץ-ישראל

לאָנדאָן. (יט"א) ווי ימיר האָבען שוין טעלעגראַפיש מיטגעטיילט, האָט דער בעקאַנטער יודישער מיליאָנער מ. ש. סאַלאָמאָן געשענקט פאַר ארץ-ישראל אַ קאָלעקציע פון זעלטענע יודישע בילדער אין דער ווערט פון 600.000 פונט. די שפענדונג איז פראָקלאַמירט געוואָרען בעת דעם פייערליכען באַנקעט אין ריץ-האָטעל אין צוזאַמענהאַנג מיט דער ערעפענונג פון דער אינטערנאַציאָנאַלער בילדער גאַלעריע אין לאָנדאָן. דער נדבן האָט בעצייכענט די שפענדונג אַלס אויסדרוק פון דער יודיש-ענגלישער פריינדשאַפט.

אויף דעם באַנקעט, וואָס איז פאָרגעקומען אונטער'ן פאָרזיץ פון פּאַרלאַמענט-פּאָרזיצער א. קאַנאר איז געווען אָנוועזענד צוו. אַנד. דער פּוילישער אַמבאַסאַדאָר אין לאָנדאָן, ווי אויך דער עסטרייכישער, שפּאַנישער און שווייצאַרישער געזאַנדטער, פּרינץ ליכטענשטיין און פיל אַנדערע איינפלוסרייכע פּערזענליכקייטען.

די געשפּענדעטע קאָלעקציע ענטהאַלט אַ רייהע בילדער אויף יודישע טעמען פון רעמבראַנדט, וואַן רייק, און איטאַליענישע קינסטלער, פיל ווערטפולע גאָבעלינען אויף יודישע סוזשעטען א. אַנד. דער ווערטפולסטער אָביעקט אין דער זאַמלונג איז אַ ספר-תורה פון 4-טען יאָהרהונדערט, וואָס איז די עלטסטע ספר-תורה אויף דער וועלט. די ספר-תורה האָט אַ פּראַכטפולע כתר פון גאָלד און זילבער. דער בנין, וואו עס איז פערזאַמעלט די יודישע קאָלעקציע איז זעהר אָריגינעל און געשמאַקפול דעקאָרירט מיט בראָנז און מאַרמאָר, און מאַכט דעם איינדרוק פון אַ יודישען קונסט-טעמפּעל.

אין אַ געשפּרעך מיט'ן פאָרשטעהער פון יודישער טעלעגראַפען-אַגענטור האָט ה' סאַלאָמאָן ערקלערט, דאָס די געשפּענדעטע קונסט-זאַמלונג וועט בלייבען אין ארץ-ישראל אַזוי לאַנג, ווי לאַנג ארץ-ישראל וועט פערבלייבען אונטער'ן ענגלישען פלאַג. ה' סאַלאָמאָן האָט ווייטער אַרויסגערוקט די איניציאַטיוו צו גרינדען אין ירושלים אַ יודישען קונסטמוזיי.

ה' סאַלאָמאָן שטאַמט פון בריסק, ער איז אַן אייניקעל פון בריסקער רב, הרב משה שכנא סאַלאָמאָן און ער אַליין הייסט נאָך זיין זיידען דעם זעלבען נאָמען משה שכנא.

ה' סאַלאָמאָן האָט זיין יוגענד פערבראַכט אין אַ ליטווישער ישיבה. אין משך פון זיין גלענצענדער קאַריערע האָט ה' סאַלאָמאָן אַלע מאָל מיט שטאָלץ אונטערשטראָכען זיין אָנגעהעריגקייט צום יודישען פאָלק.

—=:::=—

יודישע עטנאָגראַפישע עקספּעדיציעס

קיין קאַווקאַז און ווייסרוסלאַנד

מאָסקווע. (יט"א) צוויי עקספּעדיציעס, איינע קיין קאַווקאַז און די צווייטע קיין ווייסרוסלאַנד, זענען אַרויסגעפאָהרען פון לענינגראַד מיט דעם צוועק צו שטודירען דעם אַלטען יודישען פאָלקלאָר אין די שטעטלעך פון יענע מקומות.

די עקספּעדיציעס ווערען געשיקט דורך דער יודישער „היסטאָריש-עטנאָגראַפישער געזעלשאַפט" אין לענינגראַד וואָס איז נאָך מיט יאָהרען צוריק געגרינדעט געוואָרען דורך דעם יודישען שרייבער ש. אַנסקי און דורך אַ צאָהל יודישע היסטאָריקער.

פעליקס-וואַרבורג און ד"ר ציירוס אַדלער

אָפּגעפאָהרען צוריק קיין אַמעריקאַ

פּאַריז. (יט"א) דער פּרעזידענט פון „דזשאָינט" פעליקס וואַרבורג און ד"ר ציירוס אַדלער זענען נאָך אַ לענגערער רייזע איבער ארץ-ישראל און איירעפּאַ אָפּגעפאָהרען פון שערבורג צוריק קיין אַמעריקע.

מיט איינִיגע טעג צוריק האָבען ביידע אַמעריקאַנער יודישע פּערזענליכקייטען געווייַלט אין לאָנדאָן, וואו זיי זענען געקומען אין בעריהרונג מיט די צענטראַל-אָרגאַנען פון דער אַלוועלטליכער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע.

דער ערפאלג פון „הבימה" אין תל-אביב

ירושלים. (יט"א) דער הבימה-אַנסאַמבל איז די טעג אַרויס מיט אַ פּרעמיערע וואָס איז אַדורך מיט גרויס ערפאָלג. עס איז געשפּילט געוואָרען די פּיעסע „כתר דוד" לויט קאַלדעראָן אין דער העברעאישער איבערזעצונג פון י. למדן. די קריטיק בעצייכענט די לעצטע אויפפיהרונג אַלס אַ נייע שפּיל-לייסטונג פון דער „הבימה".

בעפרייט 150 חלוצים פון פערשיקונג

אַ טייל פון זיי פאהרען אפּ פון רוסלאנד קיין ארץ-ישראל

מאָסקווע. (יט"א) הונדערט און פופציג מיטגלידער פון דער „החלוץ"-אָרגאַניזאַציע אין רוסלאַנד וואָס זענען אין 1926 יאָהר אַרעסטירט געוואָרען און פערשיקט געוואָרען אויף דריי יאָהר קיין סיביר און טורקעסטאַן, זענען איצט בעפרייט געוואָרען, נאָך דעם ווי די דריי יאָהר האָבען זיך געענדיגט.

דער קאָרעספּאָנדענט פון דער „יודישער טעלעגראַפען-אַגענטור" ווערט געוואָהר, אַז אַ טייל פון זיי וועלען קענען אַרויספאָהרען פון רוסלאַנד קיין ארץ-ישראל. אַנדערע ווידער וועלען זיך מוזען בעזעצען אין יענע שטעט פון רוסלאַנד, וואו מען העט זיי אָנווייזען, וואו זיי וועלען זיך דאַרפען מעלדען צו דער מאַכט איינמאָל אין צוויי וואָכען. די שטעט וואו זיי קענען וואוינען זענען: טולא, קורסק, וואָראָנעזש און סאַמאַרע.

20 פון די חלוצים, וואָס זענען איצט בעפרייט געוואָרען פאָהרען אָב קיין ארץ-ישראל דעם 7-טען יוני אויף דער שיף „איליטש". אויף דער זעלבער שיף וועלען אויך אָפּפאָהרען קיין ארץ-ישראל 12 חלוצים, וואָס האָבען די גאַנצע צייט געאַרבייט אויף די חלוצים-קאָלאָניעס אין קרים.

עס ווערען איצט נישט געמאַכט קיין שוועריגקייטען ביים אַרויסגעבען חלוצים אויסלענדישע פּאַספּאָרטען אויף צו פאָהרען קיין ארץ-ישראל.

צווישען די, וואָס זייער פערשיקונגס-טערמין האָט זיך שוין געענדיגט, זענען אויך פערהאַן די מיטגלידער פון צענטראַל-קאָמיטעט פון „החלוץ" יהושע אַלטשולער און זרבבל, זיי זענען אָבער דערווייל נישט נאָך בעפרייט געוואָרען. וואַהרשיינליך וועט מען זיי איבערשיקען קיין אוראַל אָדער נאַרים.

אַנטיסעמיטישער אַרויסטריט

אויף אַ עפענטליכען צוזאַמענפאָהר אין כאַרקאָוו

מאָסקווע. (יט"א) אַן'אמת'ע פּאָגראָם-רעדע, וואָס איז אויסגעהערט געוואָרען מיט נעדולד דורך הונדערטער רעלעגאַטען, איז נע-אַלטע געוואָרען אויף אַ צוזאַמענפאָהר פון פערבאַנד פון שטאַטישע טוער פון כאַרקאָווער ראַיאָן.

איינער פון די רעלעגאַטען, א. יאַקאָוולעוו, האָט אין זיין בעגריסונגס-רעדע געזאָגט: „איהר זעהט אָט די ראָזיגע רויטע פאָהנען מיט וועלכע די זאַל פון אונזער צוזאַמענפאָהר איז אויסגעפוצט. אונטער זיי בעהאַלטען זיך די „זשידעס", זיי, די זשידעס, טוען אַלערליי גוואַלדטאַטען נעגען אונז, רוסישע אַרבייטער, זיי האָבען איצט אַרויסגעלאָזט אַ נייעם לאָזונג: שלאָגט רוסלאַנד און ראַטעוועט די זשידעס".

קיינער פון די אָנוועזענדע רעלעגאַטען און אויך נישט פון פּרעזידיום פון צוזאַמענפאָהר האָט נישט פּראָטעסטירט נעגען דעם ראָזיגען חוצפּה'דיגען אַנטיסעמיטישען אָפּענעם אַרויסטריט.

די מאָסקווער צייטונג „טרוד" פאָדערט פאַראַנטוואָרטליך צו מאַכען... [illegible]

מען האָט נישט צוגענומען ביי יאַקאָוולעוו'ן דאָס וואָרט ווען ער איז אַרויסגעטראָטען מיט זיין פּערברעכערישער רעדע. די צייטונג פאָדערט פון פּרעזידיום פון צוזאַמענפאָהר אַן'ענטפער.

אויסשטעלונג פון יודישע וואַנד-צייטונגען אין מאָסקווע

מאָסקווע, (י.ט.א.) אין דער געביידע פון יודישען מלוכה-טעאַטער האָט זיך געעפענט אַן'אויסשטעלונג פון יודישע וואַנד צייטונגען פון איבער'ן גאַנצען ראַטען-פערבאַנד.

אויף דער אויסשטעלונג זענען פערהאַן 170 וואַנד-צייטונגען, וועלכע ערשיינען אין פערשידענע קלובען איבער'ן לאַנד, און אויך אויף פאַבריקען און וואַרשטאַטען, אין וועלכע עס אַרבייטען יודישע אַרבייטער.

אַ יודישע פרוי קלאָגט אָן אין געריכט איהרע קינדער

פאַר געבען איהר צו עסען טרפות

וואַשינגטאָן. (י.ט.א.) פרוי מיני הערמאַן האָט זיך געווענדעט אין העכסטען געריכט מיט אַן'אָנקלאַגע, אַז איהרע קינדער גיבען איהר צו עסען טרפות און אַז פּסח האָבען זיי איהר געגעבען צו עסען חמץ. אין דער ווענדונג צום געריכט בעקלאָגט זיך פרוי הערמאַן, אַז זי האָט געהאַט אַ הויז, וואו זי האָט געוואוינט צוזאַמען מיט איהרע פינף קינדער. די קינדער איז אָבער נישט געפעלען געוואָרען די געגענד, האָבען זיי איהר צוגערעדט, זי זאָל דאָס הויז פערקויפען און זיך אַריבערקלויבען אין אַן'אַנדערער געגענד. זי האָט זיי געפאָלגט, פערקויפט דאָס הויז פאַר וועלכען זי האָט בעקומען 25 טויזענד דאָלאַר און דאָס געלד אַריינגעלעגט אויפ'ן נאָמען פון איהר טאָכטער אַנאַ הערמאַן.

געטון האָט זי דאָס דערפאַר, וואָס זי קען נישט שרייבען. די טעכטער האָבען גלייך געקויפט אַן'אַנדער הויז, וואו די קינדער האָבען איינגעפיהרט אַ טרפה'נע קיך. אויף פּסח האָבען די קינדער אַריינגענומען חמץ אין הויז און איהר פערשטערט דעם יום-טוב.

פרוי הערמאַן פאָדערט דעריבער, אַז דאָס הויז זאָל צוריק איבערגעשריבען ווערען אויף איהר נאָמען און זי מאָנט אויך אַ חשבון אויף דעם איבעריגען געלד, וואָס ליגט אין דער באַנק אויף איהר טאָכטער'ס נאָמען.

גענ. גורעצקי קומט צוריק פון וויען

וויען, 2. (ספּ. טעל.) דער פּרעזעס פון „באַנק גאָספּאָדאַרסטוואָ קראַיאָוועגאָ" גענעראַל גורעצקי פערלאָזט היינט וויען, נעכטען האָט גענעראַל גורעצקי בעזוכט עטליכע פּערזענליכקייטען פון דער היזיגער פינאַנץ-וועלט און איז געווען אין דער פּויליש-עסטרייכישער האַנדעלס-קאַמער, וואו ער האָט קאָנפערירט מיט'ן וויצע-פּרעזעס ד"ר קלאַבאַס-גרעניצקי.

—

מיט'ן כח פון „ווייסע קוילען"

ערב דער עפענונג פון דער גרויסער רוטענבערג-סטאַנציע אין ארץ ישראל

נישט אין אַ קלענערער מאָס פון די איידעלע מעטאַלען, ווי גאָלד און זילבער, למשל, בילדען דאָס רייכטום פון די גרעסערע מלוכות אַזעלכע פשוטע און גאָר נישט קיין איידעלע, לויט זייער אויסזעהן, אַרטיקלען, ווי שטיין-קוילען און נאַפט.

אין דעםווירטשאַפטליכען לעבען האָבען זיי אַן'ערשטקלאַסיגע בעדייטונג, ווייל אַ זיי איז אונמעגליך די ענטוויקלונג פון דער אינדוסטריע. אַ לאַנד, אין וועלכער די ברען-שטאָף-אַרטיקלען זענען נישט בנמצא, ווערט עקאָנאָמיש אָפּהענגיג פון די לענדער, וועלכע ליפערען איהר די נויטיגע קוילען אָדער נאַפט. די עקאָנאָמישע אָפּהענגיגקייט קען אָפּט מאָל אויך ברענגען צו אַ פּאָליטישער.

ס'איז אַ סברה, אַז אין דעם אַרויסטריט פון איטאַליען אויף דעם צד פון דער אַנטאַנט האָט אַ רעזידירענדע ראָלע געשפּילט די קוילען-פראַגע, ווי בעקאַנט, האָט דאָך איטאַליען פאַר דער מלחמה געהערט צום דריי-בונד, צ וועלכען חוץ איהר האָבע זענערט דייטשלאַנד און עסטרייך. ס'איז געווען צו ערוואַרטען, אַז איטאַליען וועט ערפיהלען איהרע פליכטען און וועט אַרויסטרעטען צו הילף פון איהרע פערבינדעטע. ז יהאָט זיך אָבער אָפּגעהאַלטען אויס מורא פאַר דעם מאַנגעל אין קוילען, וועלכע זי בעקומט געוועהנליך, פון ענגלאַנד, וואָס וואָלט גורם געווען צו דער אָפּשטעלונג פון איהר אינדוסטריע, און צוזאַמען מיט דער אומפערמיידליכער בלאָקאַדע פון איהרע פּאָרטען, וואָלט עס פּאַראַליזירט דעם גאַנצען עקאָנאָמישען לעבען. בלייבען נאָר נייטראַל האָט זי נישט געקענט, ווייל ס'איז קלאָר געווען, אַז די מלחמה דאַרף פיהרען צו גרויסע ענדערונגען אין דער אייראָפּעאישער מאַפּע. בלייבט ז ינייטראַל, וועט זי נישט קענען נעמען קיין אַנטייל אין דער קומענדיגער חלוקה, און דעריבער איז זי אַרויסגעטראָטען אויף דער זייט פון דער אַנטאַנטע.

מיט דער זעלבער התמדה, מיט וועלכער מ'האָט אין די אַלטע צייטען געזוכט די גאָלד-רייכע לענדער, ווערען אין היינטיגע צייטען געזוכט די „געפינטען, וועלכע בעזיצען גרובען פון קוילען און נאַפט. די וועלט-מלוכות שטרעבען צו אַריינעמען זיי אין דער ספערע פון זייער איינפלוס, קאָנקורירענדיג צווישען זיך, ווי מיר זעהען דאָס ביי די נאַפט-גרובען פון מאָסול. די קאָנקורענץ פיהרט נישט זעלטען צו ווייטיגע קאָנפליקטען, מיט וועלכע ס'פערנעהמט זיך דער אינטערנאַציאָנאַלער בוררים-געריכט אין האַאַג. אָפטמאָל שוועבט אַפילו צוליב דעם אויך די סכנה פון אַ מלחמה.

ארץ-ישראל געהערט צו די לענדער, אין וועלכע, נישט געקוקט אויף אַלע פאָרשונגען און זוכונגען האָט מען קיין קוילען און נאַפט נישט געפונען. דאָס פעהלען פון ברענשטאָפען האָט געמוזט פערהאַלטען אַ פערטייערונג פון דער פּראָדוקציע און איז געווען אַ וויכטיגע מניעה פאַר דער ענטוויקלונג פון דער אינדוסטריע, וועלכע פיהרט אַ שווערען קאַמף פאַר איהר עקזיסטענץ, אַ דאַנק דער קאָנקורענץ פון סחורות פון אַנדערע לענדער.

צום גליק אָבער האָט ארץ-ישראל נאַטירליכע איינענשאַפטען, אַ דאַנק וועלכע עס קענען ערזעצט ווערען די פעהלענדע ברענשטאָפען. די הויך-ענטוויקעלטע טעכניק פון דער לעצטער צייט נוצט אויס ב יינעוויסע בעדינגונגען די קראַפט פון וואַסערשטראָם און פערוואַנדעלט זי אין עלעקטרישע ענערגיע, און דאָס ווערט אָנגערופען די „ווייסע קוילען".

ארץ ישראל איז אָרים אין וואַסער. מעהרערע טייכען איהרע, וועלכע זענען איבערפולט און פליסען שטורמיש נאָך די רעגענס, ווערען זומער אויסגעטריקענט אַפילו די גרעסערע טייכען פון ארץ ישראל, ווי דער ירדן, ירמוק זענען, לויט דעם אייראָפּעאישען מאַסשטאַב, קליינע טייכלעך. די געאָגראַפישע אייגענשאַפטען פון ארץ ישראל מאַכען זיי אָבער פאַר אַ קוואַל פון אַ גרויסען סכום פון ענערגיע, וועלכע האָט אפשר נישט איהר גלייכען אין דער וועלט. ארץ ישראל איז דאָס איינציגע לאַנד אין דער וועלט, וועלכע האָט אַ ערטער, ווי די אומגעגענט פון ים-המלח, וואָס ליגט איבער פיר-הונדערט מעטער נידעריגער פון דעם ים-שפּיגעל.

דער אָנפאַנג פון ירדן ליגט אויף דריי הונדערט פערציג מעטער העכער פון דעם ים-שפּיגעל און דער אָרט פון זיין אַריינפאַלען, דער ים-המלח — איבער פיר-הונדערט מעטער נידריגער פון דעם ים-שפּיגעל. אויף אַ פערהעלטנישמעסיג קליינער שטרעקע מאַכט דעם שטח, אויף וועלכע דער ירדן פליסט, אַן'אויסגיבונג פון זאומגעפעהר 760 מעטער אויף דער שטרעקע פון 17 קילאָמעטער פון מי מרום, פון וואַנען דער ירדן פליסט אַרויס ביז דעם ים-כנרת, וואוהין ער פאַלט אַריין, מאַכט דער באָרען אַן'אויסגיבונג פון 203 מעטער.

דער בעריהמטער סטאַטיסטיקער פּראָפעסאָר באַלאַר, האָט אויסגערעכענט, אַז אויסנוצענדיג דעם וואַסערשטראָם פון דער ראָזינער שטרעקע דורך איינאָרדנונג פון אַ קאַנאַל, קען מען בעקומען ענערגיע פון הונדערט טויזענד פערד קראַפט. לויט זיינע אויסרעכענונגען, קענען דער ירדן צוזאַמען מיט די איבריגע טייכען געבען ענערגיע בערך 400—350 טויזענד פערד-קראַפט. ס'איז קלאָר, וואָס פאַר אַ מזל-ברכה די עלעקטריפיקאַציע קען ברענגען ארץ-ישראל. דער גרויסער סכום פון בילינער ענערגיע קען רינגען נישט נאָר צום בעלייכטען אַלע שטעט און קאָלאָניעס און אַלס טרייב-קראַפט פון די פאַבריקען, נאָר גיט אויך די מעגליכקייט די ארץ-ישראל-באַהנען איבערגייען אויף עלעקטרישע קראַפט נאָכמעהר, דאָס זעלבע וואַסער-מאַסע קען אויסגענוצט ווערען פאַר אַ קינסטליכער בעוואַסערונג פון ארץ-ישראל, ב ייוועלכער אין עמק-הירדן קענען, אַ דאַנק זיי והייסען קלימאַט, וואַקסען ובוים-וואָל, באַנאַנען און אַנדערע טראָפּישע פלאַנצונגען. מיט דער עלעקטרישער ענערגיע וועלען מיט דער צייט געבראַכט ווערען אין בעוועגונג די פילע הונדערטער מאָטאָרען, וואָס רינגען צו דער בעוואַסערונג פון די פּרדסים, וועלכע פערברויכען אַזוי פיל נאַפט.

ב יידער איינריכטונג פון מעהרערע סטאַציעס מיט וואַסער-קראַפט וועלען בכלל מעהרערע פּרדסים קענען דורך זיי קינסטליך בעוואַסערט ווערען.

דער אינזשיניער פּנחס רוטענבערג האָט זיך קונה-שם-געווען נישט נאָר אַלס אַקטיווער טוער פון דער רוסישער סאָציאַל-רעוואָלוציאָנערער פּאַרטיי, נאָר אויך ווי אַ גרויסער קענער פון דער וואַסער-טעכניק. ער האָט טיפערשטאַנען די וויכטיגקייט פון די ארץ ישראל'דיגע וואַסער-קרעפטען פאַר דעם ווירטשאַפטליכען לעבען פון לאַנד. אַ דאַנק זיין איניציאַטיוו און ענערגיע, איז געשאַפען געוואָרען, צום צוועק פון עקספּלואַטירען די וואַסער-קראַפט, אַן'אַקציען-געזעלשאַפט מיט אַ קאַפּיטאַל פון 2 מיליאָן פונט, אין וועלכער ס'נעמען אַנטייל דער קרן-היסוד, יק"א, באַראָן ראָטשילד, אַלפרעד מאָנד און אַנדערע, און אַז דער שפּיץ פון וועלכער, אַלס פּרעזעס פון ראַט שטעהט דער געוועזענער וויצע-קעניג פון אינדיען, לאָרד רידינג.

איז דער נאָהענסטער צייט הויבט אָן צו אַרבייטען די גרויסע עלעקטרישע סטאַציע, וועלכע רוטענבערג בויט ביי ים-כנרת. די ראָזינע סטאַנציע בעזיצט מעהרערע צעהנדליגער טויזענדער פערד-קראַפט.

די שפע פון בילינער עלעקטרישער קראַפט, וואָס וועט קענען אָנגעווענדעט ווערען סיי אין דער אינדוסטריע, סיי אין דער לאַנדווירטשאַפט, בעדייט אַ אָנהויב פון אַ נייער תקופה אין דער ווירטשאַפטליכער ענטוויקלונג פון ארץ-ישראל.

שילדערענדיג אין זיין ראָמאַן-פאַנטאַזיע „אַלט-ניילאַנד" די ברייטע אָנווענדונג פון עלעקטרישער קראַפט אין צוקונפטיגען ארץ-ישראל, האָט ד"ר הערצל מיט זיין גענִיאַלער אינטואיציע, ווייט אויס, פאָראויסגעזעהען די נאַטור-מעגליכקייטען פון ארץ-ישראל.

אַדוו. מ. סטושינסקי.

דאס לאדזשער לעבען

פאלקסבלאט

3 מאנטאג — כד אייר תרפ״ט | יוני

זון-אויפגאנג 3.23
זון-אונטערגאנג 7.44

פאבאר פון יאהרגאנג 1908|7

היינט, מאנטאג שטעלען זיך צו דער פאבאר-קאמיסיע נומער 1 (פאמארסקא 18) די מאנספערשוינען פון יאהרגאנג 1908, וואס וואוינען אין 5-טען קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען אויף

K.

פאבאר-קאמיסיע נימער 2 (אנראדאווא 34) דער יאהרגאנג 1908 פון 7-טען קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען אויף

S.

פאבאר-קאמיסיע נומער 3 (זאקאנטנא 82) אלע פון די יאהרגענג 1907 ביז 1906, וועלכע זענען נאך נישט געשטאנען פאר קיין פאבאר-קאמיסיע און נאך גישט רעגולירט זייער בעציהונג צום מיליטער און וועלכע וואוינען אין 2 און 8 פאליציי-קאמיסאריאט.

אינערן-מיניסטער
נעוועז אין לאדז

(2) נעכטען האט זיך דער אינערן-מיניסטער סקלאדקאווסקי, פאהרענדיג פון קעמפנא, אפגעשטעלט אין „לובר" וואו ער האט געגעסען מיטאג. דעם מיניסטער האט בעגעגענט די ארטיגע מאכט מיט'ן וואיעוואדע בראש. 8 אין אווענד איז דער מיניסטער ווייטער געפאהרען קיין ווארשא.

פארשטעהער פון „קרן-היסוד"-דירעקטאריום אין לאדז

עס ווייל|ען אין אונזער שטאט די דעלעגירטע פון „קרן-היסוד"-דירעקטאריום און אנגעזעהענע ציוניסטישע עסקנים: ד"ר י. ד. קאנטארטשיק פון בערלין און ה' מ. קאלאדני פון תל-אביב.

דער בעזוך פון די חשוב'ע געסט שטעהט אין צוזאמענהאנג מיט די הכנות צו פערשטארקען די ארבייט לטובת דעם „קרן-היסוד" אין אונזער שטאט. צוליב דעם איך קומט פאר היינט אווענד א פלענאר-זיצונג פון די היגע אנגעזעהענסטע „קרן-היסוד" עסקנים מיט דער בעטייליגונג פון די דערמאנטע פערטרעטער.

מ'שפילט זיך מיט א פלאווער
און מען פערוואונדעט א מיידעל איז קאפ

(2) נעכטען האבען אנא לעיב, עמיליא לערך און יוזעף שאסטאק שפאצירט אויף עמיליא גאס. דארט האבען זיי זיך געשפילט מיט פלאווער. בעת'ן שיסען האט פרל. לערך אומגערן געטראפען אנא לעיב אין קאפ. די ארויסגערופענע פאגאטאוויע האט זי אפגעפיהרט אין שפיטאל.

די פאליציי האט שאסטאק'ן און פרל. לערך אפגעפיהרט אין קאמיסאריאט.

פערזאמלונג פון פליישער-פעראיין

אין פליישער-פעראיין פיעטרקאווער 24 איז פארגעקומען א אלגעמיינע פערזאמלונג. דעם פארזיץ האט געפיהרט ה' יצחק האפמאן. דעם בעריכט פון דער טעטיגקייט פון פעראיין האט אפגעגעבען דער פרעזעס ה' לייבעל האכמאן. אין בעריכט איז אנגעוויזען געווארען צווישען אנדערע די שווערע לאגע פון די פליישער, וועלכע זענען ביים לעצטען שטייער-אויסמעסטונג בע'עולהט געווארען און צוליב די הערשענדע קאנקורענץ זעגען די פערדינסטען זעהר קליין.

נאכדעם ווי די בעריכטען זענען בעשטעטיגט געווארען איז געוועהלט געווארען א נייע פערוואלטונג:

פרעזעס - לייבעל האכמאן, וויצע - פרעזעסען אלחנן קאמינסקי און יוסף זילבערבערג, סעקרעטאר—הערש גליקליך, קאסירער — מאיר ליבערמאן אנשעל צאלא, יעקב שאול רושעצינסקי, חיים עלע גאלדבערג, מרדכי בליצבלום, משה פוקס, יוסף לאם. רעווידיר-קאמיסיע: דוד שווארק, יצחק האפמאן. קאנדידאטען: אברהם האפמאן, שמשון אלטמאן.

בעזוך אין דער פערמע „העלענובעק"
גלענצענדע רעזולטאטען פון אפפערוויליגער ארבייט

די פערוואלטונג פון „אינטערנאט און פערמע אין העלענובעק", האלט איצט ביים ענדיגע די געביידע אויפ'ן נאמען פון פיניע און חנה גערשאווסקי און פערענדיגט דעם גרינטליכען רעמאנט אין די איבריגע געביידעס פון אינטערנאט.

זונטאג דעם 16. יוני זאל פארקומען דער פייערליכער חנוכת-הבית פון די נייע געביידעס. אין צוזאמענהאנג דערמיט, האט ד יפערוואלטונג פון אינטערנאט נעכטען איינגעארדענט א פרעסע-קאנפערענץ. די פרעסע-פארשטעהער האבען בעזוכט די נייע געביידעס, זיך בעקענט מיט די איינארדנונגען פונ'ם אינטערנאט. די פרעסע האט אפגענומען דאס פרעזידיום פון דער פערוואלטונג: די ה"ה: מ. רומקאווסקי, ל. אוריסאן, ש. רייכמאן און ה׳ באביאצקי. דעם ערשטען בעזוך האט מען געמאכט אין נייעם הויז. דאס איז א פרעכטיגע 3-שטאקיגע געביידע איינגעארדענט מיט אלע בעקוועמליכקייטען, צענטראל-בעהייצונג, עלעקטרישע בעלייכטונג, א. א. וו. דאס הויז איז ליכטיג, ריין, זוניג און לופטיג, דאס וואוינען 100 קינדער אין די גרויסע שיינע זאלען. אינ'ם צווייטען הויז „בית יוסף" ווערט איצט געמאכט א גרינדליכער רעמאנט: דא ווערען איינגעארדענט ווערען די טישלערייי און די פערגרעסערטע שלאסעריי און ס'וואוינען די עלטערע שילער און די חלוצים (א גרופע פון „החלוץ המרכזי" פון לאדז, קאליש, זד. וואליא און בריסק, וואס מאכט אדורך די הכשרה). אינ'ם דריטען הויז איז איינגעארדענט די שולע, אינ'ם נייעם הויז, וואס איז ערשט אפגעקויפט געווארען מיט'ן גארטען איז איינגעארדענט אן איזאלאציע-צימער, אנ'אפטייק א.א.

אין גארטען און אויף די פעלדער גרינט זיך ירקות, תבואה, און קארטאפעל. די תבואה איז הייאהר אויסגעפאלען זעהר שיין. פאראיאהרען האט א גרופע פון ראד-פערקעהר געבראכט א מתנה א פערד און וואגען און האבען געבראכט זיבעציג וואגען מיסט, מיט וועלכען מ'האט געמיסטיגט די פעלדער. האבען זיי טאקע הייאהר אדרויסגעגעבען שעהנע ואנגען, וואס פרעהען דאס אויג.

בכלל בעקומט דער אינטערנאט אפט מתנות פון יחידים און גרופען. אזוי האבען די שילער פון יורישען גימנאזיום וואס זענען, געווען אויף אן אויספלוג אין אינטערנאט, זיך אונטערגענומען צו שאפען א ביבליאטעק און בעזארגען מיט שפילצייג די גרופען קינדער. די ביבליאטעק איז שוין צוזאמענגעשטעלט און וועט געעפענט ווערען צום חנוכת-הבית.

דער אנהויב און די ענטוויקלונג

נאכ'ן בעזיכטיגען די אלע געביידעס האט פאר די פרעסע-פארשטעהער געגעבען א רייה ערקלערונגען דער פרעזעס פון דער אינסטיטוציע ה' מ. רומקאווסקי.

די אינסטיטוציע טראגט דעם נאמען: „אינטערנאט און פערמע פאר יורישע קינדער אין העלענובעק". די איצטיגע אינסטיטוציע איז אויסגעוואקסען פון אמאליגען יתומים-הויז אויף פאמארסקא 91. אבער איצט ווערען דא אנגענומען קינדער אויך נישט קיין יתומים.

סוף יאהר 1923, האט דער לאדזשער איינוואוינער גאמאלינסקי, זיך געווענדעט צו דער פערוואלטונג פון יתומים-הויז אויף שרעדניא 91, מיט א פארשלאג: צו שענקען פאר דער אינסטיטוציע 3—2 פלעצער אין העלענובעק. אויב ד יפערוואלטונג וועט זיך פערפליכטען אין פערלויף פון 3 יאהר אויסבויען דארט א זומער-וואוינונג פאר די קינדער. דער פארשלאג איז דורך דער פערוואלטונג אקצעפטירט געווארען.

אין דעצעמבער 1923 י. איז געשטארבען דער פארזיצער פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין לאדז יוסף אוריסאן ז"ל. די ציוניסטען האבען דאן געווארפען א לאזונג צו שאפען מיטלען און אויסצובויען א הויף אויפ'ן נאמען פון פערשטארבענעם — „בית-יוסף". מ'האט אנגעהויבען דעם בוי און נאך איידער ער איז פערטיג געווארען זענען אהין אריבערגעפיהרט געווארען ד יקינדער פון יתומים-הויז א'יף זומער. אז ער אין שטאט האבען זיך די קינדער שוין נישט אומגעקערט: אינצווישען איז דער לאקאל אויף פאמארסקא גאס פערקויפט געווארען און די קינדער זענען געבליבען אין דארף אינ'ם נישט-אויסגעפערטיגטען הויז. די פערוואלטונג האט קיין מיטלען נישט געהאט אויף אויסצוענדיגען. זענען נאך די קינדער ביז איי אקטאבער געשלאפען ביי נישט-פערגלאזטע פענסטער, וועלכע מ'האט פערשטעלט מיט... לאקענס. די פערוואלטונג האט זיך אבער נישט אפגעשטעלט. ווי שווער ס'איז נישט געווען, האט מען גע'נבט מיטלען, מ'האט ווי ס'איז אויסגעפערטיגט דעם „בית-יוסף" און מ'האט גע'נבט ווייטער. דערווייל האט בשכנות פונ'ם אויסגעבויטען הויז זיך פערקויפט 4 פלעצער מיט א הילצערן הייזעל. מ'האט געוואלט דער פאר 1650 דאלאר. אויף דעם האט די פערוואלטונג געהאט אין איהר רשות 150 דאלאר האבען 11 מיטגלידער פון דער פערוואלטונג אויף דער זיצונג אריינגעטראגען 525 דאלאר; די רעשט האט אויסגעבארגט דער קאסירער ה' ל. אוריסאן און די פלעצער מיט'ן הייזעל זענען אפגעקויפט געווארען.

דאן איז שוין פאר אלעמע קלאר געווארען, אז דער אינטערנאט וועט צוריק אין שטאט נישט אריבערגעטראגען ווערען און מ'האט אנגעהויבען ערנסט טראכטען וועגען פאנאנדערבויען און פערברייטערען די נייע אינסטיטוציע.

דעם פארזיצער ה' מ. רומקאווסקי איז געלונגען צו פעראינטערעסירען מיט דער אינסטיטוציע דעם ה' גראסלייט און ווען ס'איז אין שכנות פון „בית יוסף" געווען צו פערקויפען 20 פלעצער (8 מארג לאנד) האט ער זיי אפגעקויפט פאר'ן אינטערנאט און נאך צוגעגעבען דער אינסטיטוציע אויף צו פערענדיגען דעם בוי — 2000 דאלאר.

פון דא ואן הויבט זיך אן דאס צווייטע סטאדיום פון דער אינסטיטוציע. די ערשטע גרויסע נדבה האט געעפענט פאר דער אינסטיטוציע נייע פלענער. די פערוואלטונג פון אינטערנאט האט אנגעהויבען טראכטען וועגען לערנען די קינדער מלאכה און לאנדווירטשאפט. ס'איז איינגעארדענט געווארען א שמידעריי, די קינדער האבען אליין אונטער דער אנפיהרונג פון פאכלייט געלערנט ערד-ארבייט. דער לאקאל איז געווארען קליין און ס'איז ענטשטאנען די נויטווענדיגקייט זיך צו פערברייטערען. אין דעצעמבער 1926 י. איז אין לאקאל פון העלענובעק געפייערט געווארען די זילבערנע חתונה פון פארפאלק גערשאווסקי. דאן איז די פערוואלטונג ארויס מיט'ן פלאן צו בויען נאך א הויז און אויסגערעכענט, אז די קאסטען פון הויז דארפען בעטרעפען אנ'ערך 60 טויזענד זל. דאס איז געווען אנ'אפנארערישער חשבון, אבער אין דעם איז אפשר געווען דאס גליק. דאס הויז האט אפגעקאסט 350 טויזענד זל. אבער ווען די פערוואלטונג וואלט דאן געהאט דעם אמת'ן חשבון וואלט זי אפשר נישט געהאט די דרייסטקייט אנצוהויבען אפילו דעם נייעם בוי. צוליב'ן 25-יאהריגען יובילעאום פון זיין חתונה האט ה' גערשאווסקי מנדב געווען 10 טויזענד זל. אויפ'ן נייעם בוי און דער בוי האט זיך אנגעהויבען. דער אפעטיט קומט מיט'ן עסען. אין דעם פראצעס פונ'ם בוי האט מען זיך בישלעכווייז ארויסגעזעהען, אז מ'דארף דאס און אז ס'פעהלט יענץ און סוף-כל-סוף איז אויסגעבויט געווארען דאס נייע פרעכטיגע הויז מיט א רייה געהילפס-געביידעס, אינצווישען צייט האט זיך ארויסגעוויזען א מעגליכקייט אפצוקויפען בשכנות א גארטען מיט אנ'איינשטאקיג הויז פאר 2500 דאלאר. די פערוואלטונג האט ד יגעלעגנהייט נישט ארורכגעלאזט. די פאנאנדערגעוואקסענע בוי-ארבייטען האבען אפגעקאסט 550,000 זל. פון דעם איז די פערוואלטונג איצט שולדיג אנ'ערך הונדערט טויזענד זל. און האט אויף דעם צו בעקומען פון געזיכערטע קוועלען צירקא 45 טויזענד זל., 75 טויזענד זל. האט זי בעקומען אלס הלוואת פון באנק גאספאדארסטווא קראיאוועגא, ביז 300 טויזענד זל. האט געגעבען אויף די בוי-ארבייטען פנחס גערשאווסקי, 20,000 זל. — גראסלייט, 15 טויזענד זל. — ה' פייטעל לאנדא און 75 טויזענד זל. זענען צוזאמענגענומען געווארען פון קליינע נדבות. אויך דאס אלטע הילצערנע הייזעל איז איבערגעבויט געווארען און דארט איז איינגעארדענט געווארען די שולע. אין די געהילפס-געביידעס זענען איינגעארדענט: די ריינאמדמאשין מיט'ן מאטאר, וואס גיט עלעקטרישע בעלייכטונג פאר אלע געביידעס און שאפען קראפט אויף צו ציהען וואסער: א שטאל פאר די קיה און פערד; א פויגעל-נעסט פאר די הינער, גענז א. אנד. עופות; א פאר צימער זענען בעוואוינט דורך די חלוצים וואס געהען דארט אדורך זייער הכשרה.

די פערוואלטונג פיהרט אן מיט צוויי אינסטיטוציעס: „אינטערנאט און פערמע אין העלענובעק" און „פאמאץ" אין לאדז. אין אינטערנאט געפינען זיך איצט 110 קינדער אין פאמאץ —26. אין ביידע אינסטיטוציעס דערגרייכט ביז

10 טויזענט זל. א חודש דער בודזשעט

אנ'ערך צוויי דריטעל פון בודזשעט זענען געזיכערט פון שטענדיגע איינקונפטע, ד ירעשט קומט אויס צו שאפען דורך פערשידענע מיטלען, איינמאליגע זאמלונגען א, אז. וו. אין אינטערנאט איז דא אנ'איינענע נייאפטיילונג פאר איינען גערויך, אנ'איינענע שוסטעריי א. אז. וו. אויך א גרויסער טייל פון די לעבענסמיטעל פראדוקטען ווערט פערברויכט פון איינענער ארבייט (ברויט, קארטאפעל, גרינצייג, מילך, אייער א. אנד.)

נייע פלענער

מיט'ן אויסבויען דאס נייע הויז פראיעקטירט די פערוואלטונג אויכצוהאלטען 200 קינדער דערונטער 150 אין עלטער פון אנדערהאלבען ביז 7 און טיילוויין פון 14 יאהר אן. קינדער וועלען דורכגעהן אלגעמיינע למודים און זיך לערנען א מלאכה. פופציג קינדער וועלען אנגענומען ווערען פון די „תרבות"-שולען פון גאנץ פוילען. זיי וועלען זיך לערנען מלאכה, לאנדווירטשאפט און די וואס ווילען פארבערייטען זיך צו פאהרען קיין ארץ-ישראל — דורכמאכען די הכשרה. צווישען די ווייטערדיגע פלענער פון דער פערוואלטונג זענען אנגעצייכענט פאלגענדע: צו קויפען א נייעם שטח בארען פון ווענינגסטענס 20 מארגעס לאנד כדי דער אינטערנאט זאל קאנען פלאנצען גענוג זריעה אויף אויסצוהאלטען די צוויי הונדערט קינדער; איינארדנען א בלומען-גארטען, וואס די בלומען זאלען פערקויפט ווערע אין לאדז. א חו יןדער שלאסעריי און דער טישלעריי וואס וועלען איינגעארדענט ווערען נאך הייעהריגען זומער (די שלאסעריי ארדענט איין קאנסול מאקס קאהן און די טישלעריי ה' בעסער) ווערט געפלאנט אויף איבעראיאהר איינצוארדנען א בענאן-פאבריק אין די אלע אנשטאלטען וועלען ארבייטען בלויז ד יאיינענע שילער. אגב איז אינטערסאנט צו דערמאנען א. אלע איינ' און שלאסעריי-ארבייטען פאר די נייע געביידעס זענען אויסגעפערטיגט געווארען דורך די קינדער פונ'ם אינטערנאט. 10 פון זיי זענען איצט אריבער צו פערפולקאמען זיך אין די ווארשאווער פון דער ווירזעווער מאנופאקטור, 2 — אויף פייאט-פאבריקען. א גרויסען נייעם פראיעקט געהט איצט פערווירקליכען די פערוואלטונג. דער פראיעקט איז געבוירען געווארען בעת דא האט געווילט דער פארזיצער פונ'ם קאלאניסטען-פערבאנד אין ארץ-ישראל ה' ושוכאווויצקי. אין איי זאל געשאפען ווערען א פערמע וואוהין דער אינטערנאט זאל יעדען יאהר ארויסשיקען 25 קינדער, וועלכע זענען שוין דורכגעגאנגען די הכשרה. אין דער פערמע אין ארץ-ישראל זאלען די קינדער בלייבען א יאהר-צייט, און שפעטער זאלען זיי דארפען ווערען זעלבסטשטענדיג: בארען פאר דער פערמע אין ארץ-ישראל זאל געבען דער „קרן-קימת", אויף איינצוארדנען די פערמע איז נויטיג א קאפיטאל פון אנ'ערך 10 טויזענד דאלאר.

אויף אדורכצופיהרען די דאזיגע נייע פלענער וואס דארפען אויספילען די אויפגאבען פונ'ם אינטערנאט און פערמע אלס ציוניסטישע אינסטיטוציע

איז נאך נויטיג א קאפיטאל פון 280 טויזענט זלאטעס

און די אונערמידליכע פערוואלטונג מיט'ן יונגען לעבעדיגען און אונערמידליכען פרעזעס מ. רומקאווסקי בראש האפט, אז ס'וועט זיי געלונגען דעם קאפיטאל צוזאמענצושטעלען און אזוי-ארום שאפען א מוסטער-אינסטיטוציע פאר גאנץ פוילען.

ארבייטער דירות קאאפעראטיוו „פארויס"

היינט, פינקט 7.30 אין אווענט

א אויסערגעוועהנליכע מיטגלידער-פערזאמלונג

זאל „קולטורא" (פאלודניאווא 10)

וועגען וויכטיגע פראגען

אלע מיטגלידער מוז'ן פינקטליך קומען

די פערוואלטונג

פ. ס. מיטגלידער, וועלכע האבען נישט בעקומען קיין איינלאדונגען בעקומען זעלבע ביים איינגאנג פון זאל.

Dr. med. J. LUBICZ

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.

אייגענע פראצאהניע פון זעלבסליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: הקלערקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע פיס, גארסעטען א. ז. וו.

אויפנאמע פון 7-5 אין אווענד.

געשטערט דעם שלום-בית אין קהלה

צוליב א נייעם מורה-הוראה

הינטער די קוליסען פון דער פארטיי-פאליטיק אין דער יודישער קהלה אין ווידער נישט אלץ אין ארדנונג. שוין א לאנגע צייט ווי די קהלה-פערוואלטונג האט געהאט א פעסטע מעהרהייט און האט אויף איהר אופן אדורכגעפיהרט די קהלה-ארבייט, וועלכע האט זיך סוף כל סוף געריהרט פון ארט. איצט איז, ווי מיר דערוויסען זיך, דער שלום בית קאליע געווארען און געשעהן איז עס בעת דעם בעשטימען פון די נייע 4 מורה-הוראות פאר לאדז.

די סטריקאווער, סקערנעוויצער, אמשינאווער און ראדאמסקער חסידים, וואס געפינען זיך אין דער „אגודה"-פראקציע, האבען געפאדערט, אז אלס איינער פון די לאדזער מורי-הוראות זאל בעשטימט ווערען א היגער אנגעזעהענער סטריקאווער חסיד. די געררער חסידים זעהט אויס זענען אבער דערמיט נישט מסכים געווען און דער דערמאנטער סטריקאווער חסיד איז נישט בעשטימט געווארען אלס מורה הוראה. די פארשטעהער פון די סטריקאווער און ראדאמסקער חסידים די רבנים זאמערפעלד און ליבערמאן האבען דערי-

בער בעת דער אפשטימונג אין דער קהלה-פערוואלטונג וועגען 4 נייע מורי-הוראות זיך אפגעהאלטען פון שטימען.

נאך דער דאזיגער זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג איז צווישען די סטריקאווער, אמשינאווער, סקערנעוויצער און ראדאמסקער חסידים געווארען א קאך. מ'האט זיך שטארק געבייזערט אויף די גערער, וועלכע האבען נישט דערלאזען דעם סטריקאווער חסיד אלס לאדזער מורה הוראה, דאס איז אבער נישט געווען קיין בלויזער כעס, נאר ס'האט געשמעקט מיט קא סקוועגנצען. מצד פון די דערמאנטע חסידים איז געשטעלט געווארען אן אולטימאטום — אדער דער סטריקאווער חסיד וועט צוגענומען ווערען אלס מורה-הוראה, אדער די דערמאהנטע חסידים וועלען גרינדען אן אייגענע פראקציע אין דער קהלה. מ'דארף בעמערקען, אז צו די נישט-צופרידענע געהערען 2 מיטגלידער פון דער פערוואלטונג: זאמערפעלד און ליבערמאן. די פערוואלטונג וואלט אוודאי געוואלט פערלירען איהר שמענדיגע מעהרהייט און וואס דאס וואלט בעדייט פאר דער ארבייט פון דער קהלה איז איבריג צו זאגען. די דאזיגע לאגע האט זיך שוין געשפעגעלט אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג. אויפ'ן ערשטען פונקט פון דער טאג-ארדנונג האט זיך געפונען דער בודזשעט. די אפאזיציע איז צו דער זיצונג נישט געקומען און די קהלה-פערוואלטונג האט געווארט אויף איהר שטענדיגע מעהרהייט, כדי אדורכפיה'ען די זיצונג. ס'האט זיך אבער ארויסגעשטעלט, אז די 2 „אויפשטענדיגע" פרנסים זענען צו דער זיצונג נישט געקומען און די זיצונג איז נישט צושטאנד געקומען. דאס איז געווען די ערשטע דעמאנסטראציע פון די אונצופרידענע. וואס ווייטער וועט זיין איז נאך נישט בעוואוסט. אלע בעמיהונגען צו ברענגען דעם פרנס ליבערמאן אויף דער זיצונג האבען זיך נישט איינגעגעבען, נישט קוקענדיג דערויף וואס מען איז געפאהרען נאך איהם אויף „טאקסובקעס".

די זיצונג איז אפגעלעגט געווארען ביז היינט אין אווענד. ביז דער צייט וועט אפשר קומען צו א פערשטענדיגונג.

ספארט-בעוועגונג.

פוילען שלאגט אונגארן 1:5

גרויסער נצחון פון פוילישער רעפרעזענטאנץ

(א) דער היינטיגער זונטאג איז אין פוילען אדורך אונטערן צייכען פון פוסבאל-ספארט. נאך פוזען איז פארגעקומען א צווישען מלוכה'שער מעטש צווישען די רעפרעזענטאנצען פון פוילען און אונגארן. דאס איז געווען דער 7-טער מעטש לויט דער רייה צווישען די צוויי רעפרעזענטאנצען. די אלע 6 פריהערדיגע מעטשען האבען זיך פאר פוילען פערענדיגט מיט מפלות און דער טאטאל-פערהעלטניש פון די מעטשען איז 1:19 פאר אונגארן.

דער ערשטער צווישען-מלוכה'שער מעטש איז פארגעקומען אין יאהר 1921 אין בודאפעשט. דאס איז געווען דער ערשטער צווישען מלוכה'שער מעטש בכלל, וועלכען די פוילישע רעפרעזענטאנץ האט געשפילט. ווי צום ערשטען צווישען מלוכה'שען מעטש האט מען זיך ווי געהעריג פארגעבייט, וויל די פערבאנד-פיהרער האבען פערשטאנען, אז דאס דארף זיין דער קוואליפיקאציע-עקזאמען פאר דער פוילישער רעפרעזענטאנץ, וועלכע געהט מיט דעם מעטש אריין אין דער אינטערנאציאנאלער ספארט-בעוועגונג. די דאמאלסדיגע רעפרעזענטאנץ איז בעשטאנען פון ס'רוב שפילער פון „קראקאוויא", וועלכע האט זיך דעמאלט געפינען ביים זעניט פון איהר פארם. דער מעטש איז פארגעקומען אין בודאפעשט און האט זיך פערענדיגט פאר פוילען זעהר גינסטיג, הגם דעם מעטש האבען געוואונען די אונגארן אין פערהעלטניש 1:0, פוילען האט א דאנק דעם זיך קונה שם געווען אין דער ספארט-וועלט, וויל די אונגארישע רעפרעזענטאנץ איז בעשטאנען פון פראפעסיאנעלע שפילער.

אין דער ערשטער פוילישער רעפרעזענטאנץ האבען דעמאלט געשפילט צוויי יודען אויס קראקאוויא: גינטעל און שפערלינג.

די רעזולטאטען פון די ביז-איצטיגע זעקס מעטשען זענען געווען פאלגענדע:

1921	אין בודאפעשט — —	1:0
1922	אין קראקא — — —	3:0
1924	אין פאריז (וועלט-אלימפ.)	5:0
1924	אין בודאפעשט — —	4:0
1925	אין קראקא — — —	2:0
1926	אין בודאפעשט — —	4:1

דער נעכטיגער מעטש איז אין פוילען ערווארט געווארען מיט א געוואלדיגען אינטערעס. דאס ערשטע מאל בעשטעהט די אונגארישע רעפרעזענטאנץ פון לויטער אמאטאר-שפילער. הגם מ'האט געהאט בע וואָרענישען אין צואמענשטעל פון דער פוילישער רעפרעזענטאנץ, דאך האט מען זיך גערעכענט מיט דעם, אז פוילען וועט ענדליך דאס ערשטע מאל בעזיגען די אונגארישע רעפרעזענטאנץ.

דער 7-טער צווישען מלוכה'שער מעטש צווישען די רעפרעזענטאנצען פון פוילען און אונגארן איז דאס מאל אין צוזאמענהאנג מיט די לאנדעס-אויסשטעלונג, פארגעקומען אין פויזען. דאס שפילען איז געפיהרט געווארען מיט א שטארקער איבערמאכט פון דער פוילישער רעפרעזענטאנץ, וועלכע האט דאס ערשטע מאל בעזיגט די אונגארישע רעפרעזענטאנץ. דער רעזולטאט פון מעטש איז 1:5 פאר פוילען.

די טויערען פאר פוילען האבען געשאסען: קוואק, פאזורעק צו 2 טויערען און קאלושא איין טויער.

ווארשא בעזיגט לאדז 2:4 (0:3)

נעכטען, אין טאג פון „ל.א.ז.פ.נ." איז אין לאדז נאך א לאנגער הפסקה פארגעקומען א צווישען שטאטישער פוסבאל-מעטש צווישען די רעפרעזענטאנצען פון לאדז און ווארשא.

די רעפרעזענטאנצען מאנשאפטען זענען בעשטאנען פון פאלגענדע שפילער:

ווארשא: קעללער, מארושצקי, פערט, מערלעצקי, פושעושדרשיעצקי, נאוויקאוו, יאנקאווסקי, יונגאנראדזשינסקי, קאטשאראווסקי, מאטערסקי.

לאדז: מיכאלסקי, קאראש (ציל), קוביק, קאדאן, וויעליטשעק, הינץ (יאנטשוק), דורקא, הערבסטרייך, קרול, מאסקאל, שלערוש.

דער לאדזער טויערמאן, פערטיידיגונג און די לויפער זענען גענומען פון דער ליגע-מאנשאפט פון די כריסטען, דאנעגען דער אנגריף בעשטעהט פון „ל.ק.ס."-שפילער און אויף האלב רעכטען שפילט ו ערבסטרייך פון „ל.ג.ס.ג.".

דער מעטש הויבט זיך אן מיט א האלבע-שעה'דיגע פערשפעטיגונג. די ערשטע פאר מינוט געהען אוועק אויף פרובירען די כוחות, עס ווייזט זיך באלד ארויס, אז הגם אין דער ווארשאווער רעפרעזענטאנץ שפילען נישט די „אסען" (וויל פאלאניא האט געשפילט מיט לעגיא און פארן ווארשאווער פערבאנד) נאר פון שפילער פון „ווארשאווינאנקא" און „א"-קלאסיגע מאנשאפטען, דאך איז די רעפרעזענטאנץ צוזאמענגעשטעלט גוט און מיט א מולדיגער האנד.

אין די ערשטע מינוטען איז דאס שפילען א גלייכעס. ווארשא, וועלכע שפילט מיט'ן ווינד איז אן אפענער ואסט אונטערן לאדזער טויער. די אנגריפען פון ווארשא ווערען אדורכגעפיהרט פלאנמעסיג און האבען ביים פובליקום בייפאל. קאראש איז נישט אויף זיין פאזיציע און דעריבער פערשארען זיך נאך מעהר די אנגריפען פון ווארשא. דער לאדזער אנגריף בעשטעהט, אבער פון ווינציגע... די סאלא-לויפען קאנען נישט האבען קיין ערפאלג, וויל די ווארשאווער פערטיידיגונג מיט'ן טויערמאן בראש, שפילט זעהר גוט. איבערהויפט שפילט די גאנצע ווארשאווער מאנשאפט איבערראשענד גוט און ערצילט אן איבערמאכט איבער דער לאדזער מאנשאפט. און ערצילט 3 טויערען אין דער 5, 17 און 40 מינוט. ביי דעם לעצטען טויער איז מיכאלסקי געגאנגען ארויס פון טויער.

דער לאדזער אנגריף האט פיל מאל געהאט געלעגענהייטען צו ערצילען טויערען, לײדער האט דער לאדזער אנגריף נישט געהאט דאס גליק און קאן ראי אין דער ערשטער העלפט גארנישט אויפטאן. און ווען ביי דער פויזע איז דער רעזולטאט 0:3 פאר ווארשא, דראהט לאדז א קאטאסטראפאלע מפלה.

דעריבער האט דער פערבאנד-קאפיטאן זעהר ריכטיג געהאנדעלט, ווען ער האט נאך דער פויזע געענדערט די מאנשאפט, מיט 2 פרישע שפילער און אזוי האט אנשטאט קאראשיאק'ן וועלכער האט נעכטען געשפילט שוואך, און איז כסדר געלאפען אין אנגריף, געשפילט ציל און אנשטאט הינצען האט געשפילט יאנטשוק. דער לעצטער שפילער האט אין דער לאדזער רעפרעזענטאנץ אריינגעבראכט פיל לעבען, יאנטשיק בעזארגט כסדר דעם אנגריף מיט באלעמס. דאס שפילען איז שפאנענד. דער באלעם לויפט פון טויער צום טויער. אויך דא קאפיטולירט נאך נישט די ווארשאווער רעפרעזענטאנץ און פיהרט אדורך פיל אנגריפען, ערצילענדיג א רייה קארנערס.

דער לאדזער אנגריף נעהמט זיך צוזאמען און הויבט ערנסט אן צו באמבארדירען דעם געגנערס טויער. און אין דער 23. מינוט געלונגט ענדליך קרולען פון הערבסטרייך'ס א טויער צו שיסען. שיסען דאס ערשטע טויער פאר דער לאדזער רעפרעזענטאנץ. דאס טויער ווערט איפגענומען מיט געוואלדיגע אפלאדיסמענטען. די פרייד פון פובליקום איז גרויס און אין דעם גערויש פון הוראה-געשרייען שיסט קרול באלד דאס צווייטע טויער. דאס פובליקום וועלכעס האט זיך ביי דער פויזע בעזיגען מיט א קנאפען צוטרוי צו דער לאדזער רעפרעזענטאנץ, יובעלט איצט פאר פרייד און אזוי ווי עס איז נאך 20 מינוט צייט צום סוף, איז צו האפען, דאס לאדז וועט נאך דעם רעזולטאט אויסגלייכען, עווענטועל ערצילען דאס געווינס. מען איז אבער געבליבען בלויז ביים האפען. וויל די ווארשאווער שפילער שפילען זעהר אפפערוויז. דער טויערמאן פון דער ווארשאווער רעפרעזענטאנץ ווייזט ממש וואונדער און ראטעוועט אלע אנגריפען פון לאדז. אויך דער אנגריף זייערער שלאפט נישט און בעדראהט ווידער דאס לאדזער טויער, ערצילענדיג אין דער 40. מינוט דאס 4-טע טויער פאר זיך. אזוי איז דער מעטש האט זיך פערענדיגט 2:4 פאר ווארשא.

ריכטער — ה' מארטשעווסקי — זעהר גוט.

„הכח"—„חשמונאי" 3:3 (1:0)

אין טאג פון „ל.ז.א.פ.נ." האבען די 2 דערמאהנטע יודישע מאנשאפטען געשפילט אויף דעם פארמעטש „לאדז—ווארשא". דער מעטש וועלכער האט געזאלט זיין די יודישע דערבען דארף מען ריכטיגער אנרופען „באלאגאן". אזא סקאנדאליעזע האלטען זיך פון שפילער אויפ'ן פלאץ טאר מען אנדערש נישט אנרופען.

* * *

„קדימה"—„ס.ס ק.מ." 3:1 (0:3)

זעהר א וויכטיגען נצחון האט „קדימה" אפגעהאלטען דעם פערגאנגענעם שבת, שלאגענדיג אין די מייסטערשאפט-קאמפען וועגען דער „ב"-קלאס די שטארקע מאנשאפט „ס.ס.ק.מ." אין פערהעלטניש 1:3. „קדימה" האט איבער ידער גאנצער צייט געהאט אן איבערגעוויכט.

דאס איינציגע טויער האט „ס.ס.ק.מ." געשאסען פון א „11"-מעטער.

די טויערען פאר „קדימה" האבען ערצילט לובאנינסקי, קוויאזסקי, און נירענבערג.

דער נצחון איז פולשטענדיג א פערדינטער.

ריכטער — ה' אנדרושעיאק.

לאדז בעזיגט לעמבערג 2:3 (1:1)

לעמבערג, 2. (טעלעפאניש).

אין דערזעלבער צייט, ווען אין לאדז האט געשפילט די לאדזער רעפרעזענטאנץ מיט דער ווארשאווער האט דא היינט געשפילט דער צווייטער לאדזער גארניטור, מיט דער היגער רעפרעזענטאנץ. אין דער ערשטער העלפט איז דאס שפילען געווען א גלייכעס און ביידע צדדים האבען דערצילט צו איין טויער.

די צווייטע העלפט געהערט צו דער לאדזער רעפרעזענטאנץ, וועלכע שיסט 2 טויערען און ערצילט אזוי ארום דאס געווינס. די טויערען פאר לאדז האבען געשאסען בערקמאן, קרוליק און קלימטשאק. דער סוף רעזולטאט איז 1:3 פאר לאדז.

* * *

„ביענ" — „טור" (1:3)

וועגען דער מייסטערשאפט פון דער „ב"-קלאס.

„ווידזעוו" III — „קארעיאווי" 3:3.

וועגען דער מייסטערשאפט פון דער „צ"-קלאס.

„פאלאניא" — „לעגיא" 1:1

פריינדשאפטס-מעטש.

* * *

„גוויאזדא"—„פאטשיסק" 4:5

מאשין-לעכער

ווערן אנגענומען אויסצונייען ביי

ג. נארדמאן צעגעלניאנא 29

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) ל. פאוולאווסקי (פעטריקאווער 307) ס. האמבורגער (גלובנא, 50) ב. גלוכאווסקי (נארוטאוויטש 4) י. שיטקעוויטש (קאפערניק 26) א. כארעמזי (פאמארסקא, 10) א. פאטאש (פלאץ קאשצעלני 10).

פון פיש-סוחרים-פעריין

אין דער נייער פערוואלטונג פון פיש-סוחרים-פעראיין זענען אריין: פרעזעס — יעקב אהרן קרויזע; וו.-פרעזעס — מאטעל קאטשמארעק; עקאנאם — שלמה לייבאוויטש; עהרען סעקרעטאר — אברהם לובאכינסקי. אין פערוואלטונג: ברוך בראנאוויטש, נתן לייבאוויץ. קאנדידאטען: טובי' פלודווינסקי און מאטעל לובאכינסקי.

אן'אלגעמיינע פערזאמלונג פון פריזיער-מייסטער-פעראיין

אויף היינט 8 א זייגער אין אווענד רופט צונויף דער פריזיער-מייסטער-פעראיין אן'אלגעמיינע פערזאמלונג פון זיינע מיטגלידער אין צוזאמענהאנג מיט'ן שטרייק פון די פריזיער-ארבייטער.

פערזאמלונג פון בעקליידונג-פעראיין

אין זאל „קולטורא" איז פארגעקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג פון אלג. בעקלייד-פעראיין, לאגעווניצקא 4. געעפענט די פערזאמלונג האט דער פארזיצער ה' פריק. אלס פארזיצער פון דער פערזאמלונג איז געוועהלט געווא:ען ה' מרדכי מאניעלאק. עס האבען בעגריסט דער פארשטעהער פון דער צענטראלע ה' ווערבע און דער פארשטעהער פון פועלי-ציון-קאמיטעט, ה' מיטעק. דאן האט ה' לאווענדע אפגעגעבען דעם טעטיגקייטס- און קאסע-בעריכט, איבער וועלכען ס'האבען זיך ארויסגעזאגט מעהרערע מיטגלידער און ס'איז אנגענומען געווארען א צוטרוי-רעזאלוציע פאר דער אפטרעטענדיגער פערוואלטונג. עס זענען אויך אנגענומען געווארען רעזאלוציעס פאר דער יודישער שול, א בעגריסונג פאר דעם יודישען פאלעסטינא זשורנאל „איינס", וועגען דער פאליטישער און ווירטשאפטליכער לאגע אין לאנד, נעגען בעשטימען א רעגירונג-קאמיסאר פאר דער קראנקען-קאסע און נאך א גאנצע רייה בעשלוסען. צום סוף איז אויסגעוועהלט געווארען א נייע פערוואלטונג.

נעכטיגע רינג-קאמפען אין ציריך

נעכטען אין צווייטען טאג פון די רינג-קאמפער-טורניר האבען געקעמפט פאלגענדע 4 פארען: 1) קאכאנסקי (דאנציג) — קעללער (בערלין, נעווינט האט קעללער אין דער 17 מינוט. 2) קוואפינסקי (ווילנא) — קראוס (לוקסענבורג), איז איבערגעריסען געווארען צוליב'ן ברוטאלען אויפפיהרען זיך פון קראוסען. 3) שטשערבינסקי (ווארשא) — שניידער (זאקסען) — אונענטשידען. 4) שטעקער — וואלושעווסקי, (לעמבערג). שטעקער בעזינט לייכט דעם געגנער אין דער 3-טער מינוט.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט

זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי נאז האלז, אויערן קר.	10—11 2—3 7—6
ד"ר רוזשאנער הויט און געשל. קר.	10—11 1—3
ד"ר נאלדשטיין- אויגען-קראנקהייטען פאלאק	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאן נערווען קראנקהייטען	12—2 חוץ זונ.
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר פאפיערני פרויען און געבורטס-הילף	11-1½ 5-6
ד"ר קאנטאר כירורגישע-קראנקהייט. 4-5 זונ.	1—2
ד"ר ווייגבערג אינ. הערץ לונגען-קר.	12—1, 6—7
ד"ר הטופעל רענטגען	10—12 4—6
א. גראדיענמשיק צאהן-ארצט	3—7
נ. ראוועס צאהן-ארצט	9—2

צאהן-טונדהאלונג, בעלייכטונגען, קראנען, מאסען א.א.וו.

בײ דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט

האלונג פון הויט קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגענשטראהלען, פאר בעשטראהלונג און דורכלייכטונגען, קווארץ-לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, אלע מעגליכע אנאליזען. א קורס פאר שטאמלער. אימפונגען געגען שארלאך (שקארלאטין) פון 4—5 נאכמ.

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.

וויזיט אין דער שטאט.

ערצט.-קאסמעטיש. גאבינעט

פרל. מארקוס נעהמט אן פון 5—7 אווענד

דער פראצעס געגען די ציגיינער מענשען-פרעסער

הימעל, ערד און שקרים — די ציגיינער זענען זיך סותר — די נשמות פון די דערמארדעטע פייניגען א אנגעקלאגטען ציגיינער

(פון אונזער קארעספאנדענט)

אויף דער מאנטאג'דיגער פערהאנדלונג אין קאשויער פראצעס געגען די ציגיינער, וואס ווערען אנגעקלאגט אין מענשען-פרעסעריי, איז געקומען צו דראסטישע סצענעס בעת מען האט בעהאנדעלט די פראגע וועגען דער דערמארדונג פון 14-יאהריגען לודוויק אנדרעצקא. אויך ד' אהאט דאס געריכט נישט געקאנט דערגעהן א טאלק פון די שקרים פון די ציגיינער.

אין אנהויב פון דער מאנטאג'דיגער זיצונג האט דער פארזיצער פון טריבונאל מודיע געווען, אז ס'איז אין צבארנא פארגעקומען א ולאקאל-וויזיע און האט ערקלערט, דאס די ערקלערונגען פון דעם טויב-שטומען אראלבערט ריבאר זענען פולקאם אמת. דאן איז מען צוגעטרעטען צום בעהאנדלען די פראגע פון דעם מארד, וועלכער איז אויסגעפיהרט געווארען דעם 20. מאי ביי פרעסאוו איבער דעם 14-יאהריגען לודוויק אנדרעצקא. די ציגיינער האבען אנדרעצקא בעגעגענט אין וואלד. ביבאר האט איהם דער'הרג'עט. פוראק און האר-וואטי, וועלכער איז געשטארבען אין תפיסה האבען דעם טויטען קערפער בעגראבען. אלס ערשטער איז פערהערט געווארען פילקע, וועלכער האט ערקלערט אז ער איז בכלל דערביי נישט געווען.

פארז. : פילקע, ד ווביסט דאך אינגאנצען משנה, דו אליין האסט דאך די זשאנדארען געפיהרט אויפ'ן ארט, וואו מען האט דעם מארד אויסגעפיהרט? דערצו נאך האסט ערקלערט, אז דאס מעסער, וואס מען האט דארט געפונען און מיט וועלכען מען האט אנדרעצקא'ן דערשטאכען, איז דיינס.

דאן ווענדעט זיך דער פארזיצער צום טריבונאל און ערקלערט, אז אזוי ווי מען קאן פון פילקען וואס האלט ווייטער אין איין ליגען זאגען נישט דערגעהן קיין טאלק, זאל מען פארלייענען די אקטען פון דער אויספארשונג, אין וועלכער פילקע האט זיך אין אלעמען מודה געווען.

פילקע : איך בין אומשולדיג.

דאן האט מען פערהערט יוליוס יאנא, וועלכער האט ערקלערט, אז די ציגיינער-באנדע איז אנגעפיהרט געווארען פון פילקע, ריבאר און הארוואטי. יאנא איז אנוועזענד געווען ביים אויספיהרען דעם מארד. די דערמאהנטע דריי ציגיינער האבען דער'הרג'עט אנדרעצקא'ן.

פארז. : איז דאס קינד פאר אייך געפאלען אויף די קניה און געבעטען רחמנות?

יאנא : מיר האבען פאר די באנדע-פיהרער שטארק מורא געהאט און האבען דערפאר זיך נישט געטארט רעכענען מיט אונזער רחמנות-געפיהל.

פארז. : ווערסט דו דאס קינד דערקענען פון דער פאטאגראפיע?

יאנא : יא.

דער פארזיצער ווייזט יאנא'ן ריבאר'ס מעסער : „דערקענסט דו דאס מעסער?“

יאנא : דאס איז ריבאר'ס מעסער.

די קאנפראנטאציע צווישען יאנא און פילקע ברענגט נישט די געהאפטע רעזולטאטן, ווייל פילקע האלט אין איין שקרנען.

דער בעשולדיגער הוראק ערקלערט, אז ער ווייסט נישט פון קיין פתרון און פון קיין חלום.

פויל ריבאר לייקענט שטיין און ביין.

פארז. : דו האסט זיך דאך מודה געווען, אז ד והאסט דאס קינד דער'הרג'עט?

ריבאר : איך האב דאן ליגענט געזאגט.

יאנא : (צו ריבאר) דו ביסט דאך דארט צוזאמען מיט מיר געווען?

פארז. : ריבאר, יאנא איז אלעם מודה.

ריבאר : ער איז דארט געווען. איך נישט.

פארז. : פון וואנען ווייסטו דאס?

ריבאר : ווייל דערצו האב איך זיך דאך מודה געווען.

די ביידע ווייטערע אנגעקלאגטע אלעקסאנדער און יוזעף ריבאר לייקענען אן אלעמען. דער טויב-שטומער אראלבערט ריבאר ווייזט אן אויף פילקע, אז ער האט אויסגעפיהרט דעם מארד. ביים דער-מארדען דאס קינד האבען די ציגיינער צוגעגנב'עט א זייגער.

עס ווערט לסוף פערהערט גרולא, וועלכער לייקענט אפ אלעמען. אויף דער פראגע פון פארזיצער : „פאר וואס ער האט זיך אין אלעמען מודה געווען אין דער אויספארשונג“, ערקלערט דער אנגעקלאגטער, אז „מען האט איהם געשלאגען דערפאר האט ער זיך מודה געווען.

* * *

די מיטוואכ'דיגע פערהאנדלונג האט געבראכט צו פערשידענע סתירות אין ד יאויסזאגען פון די עדות בנוגע דער דערמארדונג פון דעם 14-יאהריגען יונגעל אנדרעצקא.

אלס ערשטער עדות איז פערהערט געווארען דער שטאבס קאפיטאן אראלבערט דראזדא דער געוועזענער קאמענדאנט פון קאשויער זשאנדארמעריע בעצירק. ער האט געזאגט : „איך האב אנטייל גענומען אין די אויספארשונגען, ווייל זיי זענען פאר מיר געווען זעהר וויכטיג בנוגע אלטעמיינע מלוכה פראגען און פערהעלטניש צו דער ציגיינער פראגע.

איך האב אויך קאנטראלירט מיינע ארגאנען אויב זיי האבען זיך געהאלטען אין די פארשריפטען ביים פערהערען די ציגיינער און איך האב מיך איבערצייגט, אז די ציגיינער האט מען נישט געשלאגען, דער פערהער פון די ציגיינער איז פארגעקומען אין א קאנצליי, וועמענס פענסטער עס געהען ארויס צו א בעלעבטער גאס.

ה' דראזדא דערצעהלט ווייטער : א געוויסער יאזעף הוראק האט עדות הגעזאגט, אז די ציגיינער האבען דערמארדעט אין פרעשאווער וואלד א יונגעל, ביז צו די ראינע רייד האבען מיר איבער-הויפט נישט געוואוסט וועגען ראינען מארד, הוראק איז ארויסגעפיהרט געווארען אויף דעם ארט, וואו דער מארד איז פארגעקומען, ער האט זיך דערביי זעהר נעפרעהט, וואס ער פאהרט מיט א אויטא, אזוי אז מען קאן מיינען, דאס ער איז א ארוואקאט. ער האט זיך דערביי געהייסען געבען א אקטען טאש. אין וואלד ב ייפשעראו האט ער זיך ערשט ביי א בוים געקאנט אריענטירען, וואו דער מארד איז פארגעקומען. דארט האט הוראק דערצעהלט ווי אזוי דער מארד איז פארגעקומען און ער האט אנגעגעבען, אז דאס קינד איז דער-הרג'עט געווארען פון פאול ריבאר.

ווען די קאמיסיע איז צוריקגעקומען קיין קאשוי האט פילקע זיך מודה געזיין, דאנגעגען האט די באר געלייקענט.

ביי א קאנפראנטאציע האבען זיך ביידע ציגיינער אנגעהויבען קריגען, און פילקע האט דער-לאנגט ריבאר'ן צוויי פעטש, ריבאר האט געכאפט א שטעקען צו פילקע, דעם דאזיגען שטעקען האבען מיר איבערגעגעבען דעם געריכט. ריבאר האט דאן אנגעהויבען וויינען און זיך מודה געווען צום מארד. ריבאר האט דעמאלס געזאגט : „מיר זענען געווען רויבער און באנדיטען מיר האבען געגנבעט און געמארדעט“, ב ייא צווייטען פערהער האט ריבאר געזאגט ווייננדיג :

„איך ווייס, אז מיר דערוואַרט די תליה, איך בעט אבער מיט מיר צו מאכען א קורצען פסק, מיך צו דערשיסען אדער צו הענגען, ווייל איך קאן נישט שלאפען. די נשמות פון די דערמארדעטע לאזען מיך נישט צו רוה“.

דער עדות דערצעהלט ווייטער : ווען די ציגיינער זענען צונויפגעפיהרט געווארען, האבען זיי זיך בעליידיגט איינער דעם צווייטען, האבען זיך געבאשט, אזוי אז די זשאנדארמעריע האט געמוזט אינטערווענירען. פאול ריבאר האט זיך איינמאל געפרובט אויפהענגען אין זיין תפיסה-צעלע. מיין איינדרוק איז, אז דער פיהרער פון דער באנדע איז געווען פילקע.

דאס אלץ האט דערצעהלט דער שטאבס קאפיטאן דראזדא פון דער אויספארשונג.

דער פערהערטער עדות ההוראק לייקענט אבער דאס אלץ און זאגט : מען האט מיך אזוי שלעכט פערשטאנען. איך האב קיינמאל נישט געקענט דער-רען סלאוואקיש, נור אונגאריש און דער דאלמעטש האט שלעכט איבערגעזעצט מיינע ערקלערונגען.

דער אנגעקלאגטער פאול ריבאר זאגט אויך : איך בין אומשולדיג.

דאן האבען אפגעגעבען בעריכט די מעדיצינער ראקטוירים, דר. קרוים און דר. רושניק. זיי דער-צעהלען, אז דער טויטער קערפער האט געהאט סמנים פון מערדערליכע קלעפ, וועלכע האבען גע-מוזט ברענגען דעם טויט.

ל. ט.

טויט-אורטייל איבער א מאן

וואס האט דערשאסען זיין פרוי

אין פאריז איז פארגעקומען א פראצעס, וואס האט זיך פערענדיגט מיט א טויט-אורטייל... פאר פאריז איז עס א נייעס, בפרט נאך דערפאר, וואס מען האט פער'משפט א מאן, וואס האט דער'הרג'עט זיין אייגען ווייב!.. אזעלכע „קליינינ-קייטען“ ווערען געוועהנליך נישט זעהר שטרענג בע-שטראפט פון די גוטהארציגע געשוואוירענע. מס-תמא אבער איז איהם אין דעם פאל געקומען די שטראף, די מעשה דערפון איז פאלגענדע:

פאל דאנצער איז געווען א פרישער, שעהנער, 16-יעהריגער מיידעל, בשעת זי האט אין 1925 בעגעגענט זיך אין סאוואוא מיט דעם אלושעריא-נער סואטשי-באשיר. איהרע עלטערען זענען נישט זעהר צופרידען געווען פון דעם היציגען יונגען-מאן, אבער ער האט נישט געקוקט אויף דעם און האט פערפאלגט די יונגע פאל מיט זיין הייסער אפריקאנישער ליבע, און ער האט געהאט ערפאלג.

פאל האט דערפיהלט, אז זי געהט ווערען א מוטער. דער אלושידיאנער האט נישט גע'חאנה'ט. ווייל ר'האט גאנץ גוט געוואוסט, אז די מוטער פון זיין געליבטער וועט שוין איצט מסכים זיין אויפ'ן שידוך און ער האט דערווייל אויסגענוצט זיין לאגע און „געפאמפעט“ געלד פון דער מוטער. סוף כל סוף האבען זיי חתונה געהאט און מען האט זיי בעזעצט אין פאריז ביי פאלס זיידע, ה' לענקאלן, אויף נאס העליאפאלים, דערווייל איז געבוירען געווארען א קינד, דער פאטער איז געווען מיט זיין פרוי זעהר ברוטאל, אייפערזיכטיג. אבער זי האט אלץ איבערגעטראגען אויס גרויס ליבע צו איהם און צום קינד.

סואטשי באשיר איז געווארען קראנק אויף די לונגען אזוי שטארק, אז מען האט איהם געמוזט אוועקלייגען אין שפיטאל און אפילו אפשיקען אין א סאנאטאריע אין פאו. די יונגע פאל איז געבלי-בען אין פאריז.

ווען ער איז צוריקגעקומען דעם 22. מאי האט זי איהם בעגעגענט אויף דער סטאנציע. זיי האבען פערבראכט א נאכט אין א האטעל אויף די פאנטען און צומארגענס האט ער זי דערשאסען.

וואס איז ד אנגעשעהען? פארוואס האט ער זי דערשאסען? וואס פאר א טראגעדיע איז דא פאר-געקומען? דאס אלץ האט די אויספארשונג נישט געקאנט פעסטשטעלען און דער פרעזידענט פון געריכט בעמיהט זיך עס צו טון אויפ'ן פראצעס.

צי איז ער טאקע געווען ברוטאל!? שווער צו זאגען. יא, ער האט זי טאקע איינמאל געפאטשט. אבער ער ערקלערט, אז דאס איז געווען דע-פאר, וואס זי האט בעליידיגט זיין ראסע. זי האט איהם געזאגט, ווען ער האט זי געבעטען פאהרען מיט איהם קיין אלזשיר און פארגעווארפען איהר די שלעכטע בעהאנדלונג פון זייער קינד:

— איך קען נישט טון ווי אייערע פרויען, וואס טראגען זייערע קינדער אויפ'ן רוקען!

זי האט געמוזט זיין לייכטזיניג, אזוי ווי זי איז געווען, ווען זי האט זיך פערליבט אין איהם אליין... אבער אויך דאס איז שווער גענוי צו זא-גען. דער פראצעס ברענגט אריין ווייניג ליכט אין דער טונקעלער שווערער דראמע פון א קראנ-קען מאן און א יונגער ווייבעל כמעט א קינד, ווי עס זאל אבער נישט זיין, בלייבט אבער דער פאקט, אז ער האט זי פארט דער'הרג'עט.

ער טענה'ט, אז אוים אייפערזוכט זי זאל זיך האבען בעקענט מיט אנאנדערע און געוואלט מיט איהם גט'ן זיך. צי האט עס געקאנט פער-מראגען זיין אפריקאנער נאטור? און אט זאגט ער, אז זיי האבען בעשלאסען ביידע צו בע.ע ן זעלבסטמארד. אבער ער האט נאכדעם נישט געהאט קיין מוט אויפצוהויבען די האנד אויף זיך אליין.

ווער ווייסט? ווער איז גערעכט? צי דער קראנ-קער, מאגערער יונגערמאן, וועלכער ענטפערט מיט א שוואכער שטימע און הוסט אזוי שרעק-ליך, מיט א טרוקענעם שווינדזוכטיגען הוסט, אדער דער אנדערער צד?

ארוואקאט קליין, האלט א שווערע בעשולדי-גונגס-רעדע. דער פערטיידיגער רוימאן הובער — א גלענצענדע פערטיידיגונגס - רעדע. אבער עס העלפט קיין זאך נישט, אלץ און אלע זענען געגען דעם מערדער.

און די געשוואוירענע קומען מיט א „יא“. סואטשי באשיר ווערט פער'משפט אויף טויט.

Dr. med.

B. Robinzon

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען

פעטריקאווער 10, טעל. 31-86

געהמט אן פון 8-$9^1/_2$ פריה און פון $3^1/_2$-$4^1/_2$ נאכמ

Dr. H. WOŁKOWYSKI

נעגעלניאנא 25, טעל. 26-87

ספעציעל ארצט פאר הויט און ווענע-רישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנד-לונג מיט קווארץ-שטראהלען.

עמפ' אן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אבענד

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רע-דאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט“ ענטפערען אויף יורידישע פראגען, וואס ווע-רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן

יורידישע אפטיילונג

פון „נייעם פאלקסבלאט“.

בהם דערלאנגען אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטע פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט איינגעגעבען. אויף אנפראגען אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

9247 א געטרייער לעזער פון אלעקסאנדער גאס 22:

געוויס איז אנ'אונטערשיד, צי איהר האט זיך אליין געבארגט אויף דער היפאטעק אדער איהר האט גאר בלויז איבערגענומען דעם היפא-טעקירטען חוב.

אין ערשטען פאל זענט איהר פעראנטווארט-ליך פאר'ן חוב אויך פערזענליך ד. ה. מיט'ן גאנצען פערמעגען, וואס איהר בעזיצט נאר, אומ-אפהענגיג.

אין צווייטען פאל זענט איהר פאר'ן זעל-בען חוב פעראנטווארטליך נאר מיט'ן זעלבען געקויפטען היפאטעקירטען אומבעוועגליכען איי-גענטום.

9248 מ. ד. פון ווסכאדניע:

דער הויזווירט קאן רעאגירען געגען אפ-טרעטען אייך די וואוינונג מצד'ן יונגענמאן. צי מען וועט אייך בלויז צוליב דעם אליין עקסמי-סירען איז שווער בעשטימטעס אייך צו זאגען.

אלענפאלס דראהט פאר אזא האנדלונג אנ'-עקסמיסיע.

9249 מאטושינסקי:

אויף א ביורא פרוזשב דארף מען קיין ספע-ציעלע קאנצעסיע נישט האבען.

דעסגלייכען פאדערט זיך אויך נישט קיין בעשטימטער אלגעמיינער אדער ספעציעלער ביל-דונגס-צענז.

מען דארף נאר וועגען דעם מיטטיילען דער סטאראסטווע אין אויסקויפען א 3-טע קאטעגאריע האנדעלס-פאטענט.

צי אייער לאקאל איז געאייגענט אויף אזא אונטערנעהמונג אדער נישט, קאנען מיר אייך נישט זאגען.

9250 ל. בר.

אויב די פרוי וויזט אויף, אז דער מאן בעהאנדעלט זי אזוי שלעכט, אז דאס צוזאמענ-לעבען מיט איהם איז אונמעגליך, קאן זי פער-לאזען זיין וואוינונג און פאדערען פון איהם אלימענטען.

דער מאן קאן אין אזא פאל זיך נישט בע-פרייען פון דער פליכט צו צאהלען אלימענטען מיט'ן מאטיוו, אז די פרוי זאל צוריקקומען מיט איהם צוזאמען וואוינען.

9251 דער פירמע ק. און ס.

די טענה פון די מאהנער איז נישט קיין ריכטיגע און זיי וועלען דעריבער דעם פראצעס וועגען ענטשעדיגונג צוליב נישט אויספיהרען די בעשטעלונג צום טערמין נישט געווינען.

נישט בלויז קיין אלגעמיינער שטרייק, נאר אויך אפילו א לאקאלער שטרייק קאן בעטראכט ווערען פאר אזא העכערע סבה, וואס איז נישט אפהענגיג פון ווילען פון אונטערנעהמער, אזוי זאגט בפירוש דאס העכסטע געריכט (צ. וו. ק.) אין די מאטיוואציעס צום פראצעס 37/1921 נומר.

9252 א הויז-ווירט פון ווסכאדניא:

יעדער לאקאטאר מוז אריינברענגען און האלטען אין דער דירה א געוויסען סכום מעבל אזוי, אז ער זאל קאנען מאטעריעל גאראנטירען דאס שולדיגע דירה-געלד.

אין פאל, ווען דער קאמארניק בעשטעטיגט, אז די צוגעז'משפטע סומע איז ער נישט אימ-שטאנד אויפצומאהנען, ווייל אין דער וואוינונג פון בעל-חוב געפינט זיך נישט קיין שום ווערט זאכען, קאן דער הויזווירט בלויז אפילו אויף דעם סמך אליין בעקומען אויפ'ן לאקאטאר אנ'-עקסמיסיע.

C. R. 9153

אויב דער קנין איז געמאכט געווארען מיט ווייניגסטענס 10 טאג פריהער בעפאר דעם פער-קויפער איז ערקלערט געווארען אנ'אויפאדלאשץ איז דער געשלאסענער אפמאך גילטיג.

א בעזוך ביי דער אלמנה פון סאקא

(א בריף פון באסטאן)

איך בין אין אַ פריהמאָרגען אַזעקגעפאָהרען אין וואטערטאון, איינע פון די פאָרשטעטלעך אַרום באָסטאָן. אין אַ שטילער געסעל בין איך צוגע־גאַנגען צו אַ הויז, וואָס פרוי סאַקאָ האָט איהר פאַמיליע פערנעהמען. איך האָב שפּאַצירט אַרום הויז עטליכע מאָל און געוואַרט. אוי, וואָס אייגענטליך האָב איך געוואַרט? בלויז אַ קוק טון אויף דער פרוי, איז בעגליך. וועהן ווי די יונגע איטאַליענערין וועט אויס נאָך די פיל יאָהרען פון אָנשטרענגונג און ליידען, וואָס זי האָט מיטגעמאַכט.

עס איז פון אַ הויז אַרויסגעגאַנגען אַ יונגעל מיט ביכער אונטער דער האַנד און איז מיט אַ פלינקען יונגעלשען טראָט כמעט אַוועקגעלאָפען — געווים אין שולע. דאָס איז דאַנטע סאַקאָ, דער זוהן פון ניקאָלאַ סאַקאָ, צו וועמע דער פערשטאָרבענער האָט אַלס אַרעסטאַנט געשריבען די הייסע, האַרציגע בריף, אין וועלכער ער האָט אויסגעגאָסען זיין פאָטער־האַרץ און איה סגעגעבען צו פערשטעהען, אַז ער זאָל איהם נישט בעטראַכטען פאַר אַ קרימינעלען מענשען, נאָר פאַר אַ פאָליטישען קעמפער. ער האָט אויך געבעטען דאָס 12־יעריגע יונגעל, אַז ער זאָל אָבהיטען זיין מוטער און זיין קליין שוועסטערל. אויך דער אַנדערער, וואַגיעטי, וואָס איז אַליין קינדערלאָז, פלעגט צו דעם קליינע ום־דאַנטען שרייבען האַרציגע בריף, און וועלכע ער פלעגט לויבען זיין פאָטער און איהם בעשרייבען פאַר דעם קינד אַלס אַן אידעאַליסט און טרוימער, און אַז ער דאַרף שטאָלצירען מיט איהם.

עס האָט זיך באַלד בעוויזען אַ מיטעליעהריגער מאַן און ער טהיר, אַן עכטער ברונעט, און ווען איך האָב זיך צו איהם צוגעקוקט נעהנטער, האָט ער מיר נישט אויסגעזעהן איבער אַלט. ער איז פון יענעם סאָרט איטאַליענער, וואָס זענען אַלט־יונג, דער יונג־אַלט, וועמעס עלטער עס איז שווער צו בעהויפּטען.

איך האָב געפרעגט אין אַ דערבייאיגען געשעפט ווער דאָס איז.

— דאָס איז פרוי סאַקאָ'ס מאַן.

— וואָס הייסט איהר מאַן? ווער האָט זי געהייראַט? ווער איז ער?

— שוין באַלד אַ יאָהר ווי זי האָט מיט איהם חתונה געהאַט. ער איז אַן אַלטער גוטער פריינד פון דער פאַמיליע. ער האָט אַ סך פאַר זיי אויפגעטוהן אין די יאָהרען וואָס די פרוי און קינדער האָבען זיך גענויטיגט אין מאָראַלער און גייסטיגער שטיצע. ער, ווי איהר בעמערקט, איז אויך וועהר ליב געהאַט איהר מאַן און זי האָט צו אַן איטאַליענער. מע דערצעהלט, אַז זי האָט נישט געוואָלט חתונה האָבען נאָך אַמאָל, ווייל זי האָט פיל געליטען צוליב איהם. אַז זי זאָל אַזוי גיך אַן איהם פערגעסען. נאָר דער דאָזיגער מאַן, וועלכער איז אַ פּשוט'ער אַרבייטער אַזוי ווי יענער איז געווען, האָט מיט גרויס געדולד און צערטליכקייט זי איבערגערעדט. ער האָט איהר אָנגעוויזען אַז זי לעבט אין אַ פרעמדען לאַנד צווישען פרעמדע מענשען, און קיין סך סימפּאַטיע וועט זי נישט בעקומען. זי איז זעהר יונג. און די קינדער זענען קליין. זיי דאַרפען, אימיצער זאָל זיי בע־שיצען פון אַן אָנגרייפענדער וועלט און אַזוי ווייטער.

מע האָט מיר אויך דערצעהלט — די שכנים פערשטעהען זיך וואָס זענען געווען גרייט צו רע־דען — אַז ער ווייסט, אַז זי האָט מיט איהם חתונה געהאַט נישט אויס ליבע; אַז זי האָט עס געטוהן, כדי עס זאָל איהר וגרינגער אָנקומען צו לעבען פאַר זיך, זי זאָל נישט דאַרפען אָנקומען צו קהל'שער שטיצע און בפילא זיין כסדר אין דער עפענטליכקייט.

מען האָט מיר אויך דערצעהלט, אַז ראָזינאַ סאַקאָ איז פון דער נאַטור אַן איינפאַכע צוריקגע־צויגענע פרוי, וועלכע גיט אַוועק איהר גאַנצען לעבען פאַר איהרע קינדער און איהר היים און אַז איהר אומגליקליכער שיקזאַל איז פילפאַכיג פער־גרעסערט געוואָרען צוליב דעם, וואָס עס איז איינגאַנצען געגען איהר נאַטור זיך צו וואַרפען אין די אויגען און ציהען צו זיך אויפמערקזאַמקייט. דעריבער האָט זי געציטערט, אַז אויך אין די שפּע־טערדיגע יאָהרען, כל זמן זי וועט בלייבען מאַטער־יעל אָבהענגיג פון אַנדערע, וועט איהר לעבען און דאָס לעבען פון איהרע קינדער אַרויסגעטראָ־גען ווערען אין דער עפענטליכקייט — און דאָס קאָן זי נישט פערליידען.

— און ווי לעבט זיך איהר איצט? — האָב איך ווייטער געפרעגט.

— אַזוי ווייט, ווי מיר ווייסען, גאַנץ גוט. ער איז אַן אַרבייטער און מאַכט אַ לעבען און בעהאַנ־דעלט זי און די קינדער גאַנץ אָרענטליך. און פון צייט צו צייט קומען זי בעזוכען די גוטע פריינד פון דעם סאַקאָ־וואַנזעטי פערטיידיגונגס־קאָמיטעט. אָבער עס ווייזט אויס, אַז זי וואָלט בעסער וועלען, אַז אויך זיי זאָלען זי לאָזען צורוה.

ח. יפה.

אלטער שוחט ווערט משוגע צוליב א בלבול,

אז ער האט געקוילעט א קאשקעלע אנשטאט א קאלב

שוין 30 יאָהר צייט, ווי אין שטעדטל ר. ביי גראָדנע פערנעמט דעם שחיטה־פּאָסטען דער אַלטער שוחט ר' יוסף, אַ ייד אַ למדן און אַ גע־ניטער אין זיין פאַך; כאָטש ר' יוסף האָט פון דער שחיטה אין קליינער שטעדטל געהאַט קוים אויף חיונה, דאָך איז ער געווען צופרידען מיט זיין פאַך און שטעדטל איז געווען צופרידען מיט איהם.

א'ז אָבער אויפגעשטאַנען אַ נייער דור, אין די גאַנצע דעה אין שטעדטל האָט פערכאַפּט אַן אויפגעקומענער גביר, וועלכען ס'האָט זיך עפּעס איינמאָל אויסגעדוכט, אַז ר' יוסף האָט איהם פוגע־בכבוד געווען; און פון דאַן אָן האָט דער גביר אָנגעהויבען רודפ'ן ר' יוספ'ן און דערגיין איהם די יאָהרען; ווער רעדט נאָך, ווען דער גביר האָט גראָד גענומען פאַר אַן אײדים אַ יונגענמאַן אַ לערנער, וועלכער האָט זיך אויך אויסגעלערנט דעם פאַך, — דאַן האָבען זיך פאַר ר' יוספ'ן אָנגעהויבען די אמת'ע צרות: דער גביר האָט אָנגעהויבען איינטענה'ן מיט די קצבים, אַז דער אַלטער שוחט טויג שוין נישט, און אַז זיין איידים איז גרייט צו קוילענען אומ־זיסט, און דערביי האָט נאָך דער גביר צוגעזאָגט די קצבים אויסצוהעלפען זיי מיט גמילת־חסדים־געלט — בקיצור די קצבים האָבען זיך געלאָזט איבעררעדן, און דער גביר האָט אויסגעפיהרט זיינס: די קצבים האָבען אויפגעהערט ביים אַל־טען שוחט קוילענען און ער איז געבליבען אָהן ברויט.

וואָס זשע איז געבליבען דעם אָרימען מענ־שען צו טון? פערשטעהט זיך, אַז ער האָט זיך געכאַפּט צום אַלטען יודישען מיטעל „הקול קול יעקב” — שבת האָט ער מעכב־הק'יאה געווען מיט דער גערעכטיגער טענה: פאַרוואָס קומט מיר אויף דער עלטער אַזאַ חרפה און שפיכת־דמים, אַז איך זאָל בלייבען מיט דער פאַמיליע אָהן ברויט?

האָבען דעם אַלטען שוחט'ס טרעהרען גע־ווירקט, און קהל האָט בעשלאָסען, אַז אויב אַ קצב וועט ביי איהם נישט קוילענען, זאָל מען ביי דעם דאָזיגען קצב נישט קויפען קיין פלייש; קצבים האָבען נאַטירליך נישט געהאַט קיין ברירה, און דער אַלטער שוחט איז צוריק אויפ־געריכט געוואָרען.

דער גביר האָט זיך אָבער נישט אונטערגע־געבען און ער האָט אָנגעהויבען זוכען פערליי מיטלען, כדי זיך אָפּצורעכענען מיט'ן אַלטען שוחט, און ער האָט זיך דערטראַכט צו אַן אמת'ער שמד־שטיק:

ער האָט זיך צונויפגערעדט מיט עטליכע קצבים, און איינמאָל פאַרנאַכט איז איינער פון זיי געקומען רופען דעם שוחט קוילענען אַ קאַלב אין אַ שטאַל.

דער שוחט האָט מיטגענומען דעם חלף און מיט זיי אַוועק; אין שטאַל איז געווען פינסטער־ליך און תיכף ווי דער שוחט איז אַריין, האָבען צוויי קצבים איהם פעסט צוגעהאַלטען, דער דריטער האָט אַרויסגעריסען ביי איהם דעם חלף, און אַליין געקוילעט אין ווינקעל דאָס „קאַלב”.

גלייך נאָכדעם זענען אַלע דריי אַרויסגעלאָפען פון שטאַל מיט אַ געוואַלד: „אַט האָט איהר אייך דעם געניטען שוחט, אָנשטאָט דעם קאַלב האָט ער גאָר געקוילעט אַ געפגרט קאָשקעלע!” באַלד איז זיך צונויפגעלאָפען דאָס גאַנצע שטעטל, און ווירקליך — אין איין ווינקעל איז געלעגען דאָס לעבעדיגע קאַלב און אין צווייטען דאָס געפגרטע קאָשקעלע מיט אַן איבערגעשניטענע האַלז...

דער אַלטער שוחט איז אין טומעל געשטאַ־נען, ווי אַ צעדולטער. ער האָט געפרובט אויפ־קלערען, וואָס דאָ איז פאָרגעקומען, אָבער די עטליכע קצבים צוזאַמען מיט'ן גבירס מענשען האָ־בען איהם נישט געלאָזען ריידען, שרייענדיג:

— „דער שוחט איז עובר־בטל! אַזאַ שוחט וואָס קען שוין נישט אונטערשיידען אַ קאַלב פון אַ קאָשקעלע דאַרף מען אסר'ן די שחיטה!

דער אַלטער אומגליקליכער שוחט איז גע שטאַנען אַראָפּגעלאָזען דעם קאָפּ און געוויינט ווי אַ קליין קינד; פּלוצלינג האָט ער זיך אָבער פּו־נאַנדערגעלאַכט אויפ'ן קול מיט אַ היסטערישען געלעכטער און אויסגעשריען: „אַ קאַלב, צי אַ קאָשקעלע—וואָס איז די נפקא־מינה? זיי האָבען געקוילעט, צי איך האָב געקוילעט—וואָס איז די נפקא־מינה? און שרייענדיג אַזוי נישט מיט זיין קול האָט דער אַלטער מיט איבערמענשליכע כחות אָנגעהויבען לויפ'ן איבער'ן שטעטל. קוים מיט גרויסע בעמיהונגען איז געלונגען איהם אָפּצו־שטעלען און מ'האָט איהם מיט געוואַלד אַריינגע־פיהרט אין שטוב. אַזוי ווי ער האָט זיך געריסען מיט אַלע כוחות אַרויסצולויפען, האָט מען איהם פּשוט געמוזט בינדען.

איצט האַלט דער אומגליקליכער אין איין טענה'ן און שרייען, און ס'איז קלאָר אַז ער איז פון דער מעשה אַראָפּ פון זינען.

די שוידערליכע געשיכטע האָט אויף דער יודישער בעפעלקערונג געמאַכט אַן אומגעהויערען רושם. און די אויפרעגונג געגען אוממענשליכען גביר איז אומבעשרייבליך.

כעמיש־באַקטעריאָלאָגישע
לאַבאָראַטאָריע
מאַגיסטער נ. שאַץ
פּעטריקאַווער 37, 2. שט. פּראָנט.
אַנאַליזען פון קאַל, אורין, לייבעך א. אַ. וו.
אורין־אַנאַליז – 4 זל.

Dr. med. I. WAJNBERG
CEGIELNIANA 47, tel. 26-02
אינערליכע קראַנקהייטען. ספּעציעל פאַר לונגען־און האַרץ־קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען און קינסטליכע אין דער היים פון 3–5 נאָכמיטאָג.

גאלדענע גליקען

(42 (ראָמאַן)

אויסבינדענדיג דעם קראַוואַט האָב איך זיך מיט אַ קריטישען אויג בעטראַכט אין שפּיגעל, ביי דעם שיין פון צוויי ליכט.

די עהנליכקייט איז ווירקליך געווען אַ גע־וואַלדיגע:

ווען איך ווייס נישט, אַז איך בין אינדער־אמת'ן דזשעק בעקערמאַן — אַן ענגלישער יוד פון... פּוילען — וואָלט איך זיך געקאָנט שווערען, אַז פון שפּיגעל קוקט אויף מיר דער מענש, מיט וועלכען איך האָב זיך מיט עטליכע טאָג צוריק צוזאַמענגעטראָפען אין „מילאַן”.

אַראָפּגעהענדיג אין דעם עס־צימער, האָב איך אַלע אָנגעטראָפען ביי דעם טיש, אַלע — חוץ דער לעדי בּאַראַדעל.

זי איז געקומען עטליכע מינוט שפּעטער, אַ וואונדערליך־שעהנע אין אַ שוואַרצען אָפּענעם קלייד און מיט אַ דימענטענעם קאַליע אויף דעם שניי־ווייסען האַלז.

איך האָב זיך אַוועקגעזעצט לעם דער „מוה־מע מערי”, און כ'האָב מורא, קיין איבעריגען פערגעניגען האָב איך איהר דערמיט נישט פאַר־שאַפט.

לעדי באַראַדעל און דער הער וועגדע האָ־בען זיך אַוועקגעזעצט ענטקעגענאיבער, אויף דער צווייטער זייט.

כ'געדענק נישט גענוי וועגען וואָס מיר האָ־בען גערעדט בעת'ן עסען.

דאַכט זיך, אַז גערעדט האָט בלויז וועגדע, וועלכער האָט געהאַלטען אין איין דערצעהלען אַנעקדאָטען.

כ'געדענק, אַז איך האָב געהאַט חשק איהם איבערצושלאָגען און איבערגעבען דעם עולם אין אַ געהעריגער בעפּיצונג די מעשה מיט „פּרענ־סיס'ן”.

אויסגעדוכט האָט זיך מיר, אַז די אחריות פאַר דער דערשיינונג פון דעם דאָזיגען פערשוין אין מיין הויז פאַלט אויף מאָריס'ן און מיין נאַ־איווער אופן פון איבערדערצעהלען די אומאַנ־גענעהמע פּאַסירונג, דאַרף איהם איבערצייגען, אַז איך בין „מיין קרוב”, מאָריס'ן אין גאָרנישט נישט חושד”.

ער האָט דאָך שוין אודאי געוואוסט, אַז דער אַטענטאַט אויף מיין לעבען איז נישט גע־ראָטען, און ער האָט דאָך געקאָנט אויסטייטשען, אַז מיט מיין פערשווייגען דעם ענין, מיין איך צו האַלטען זיך לגבי איהם אויף דער וואַך.

— אַגב, מאָריס,— האָב איך זיך אָפּגערופען, ווענדענדיג זיך צו איהם — האָב איך אייך נאָך נישט דערצעהלט וועגען דעם לאַקעי, וועלכען מיר האָבען בעשטעלט צוזאַמען ביי סיגרעוו'ן.

אויב ער האָט געהאַט אַ חלק אין דעם דאָ־זיגען פערברעכערישען ענין, מוז איך זיך מודה זיין, אַז ער האָט אויסגעצייכענט בעהערשט זיינע נערוועו.

— ניין! — האָט ער גלייכגילטיג געענטפערט

— וואָס איז דען?

— זיין דינען ביי מיר האָט זיך געענדיגט גאַנץ אומגעריכט, האָב איך אַ שמייכעל געטון — אין מיטען נאַכט...

פיהלענדיג, אַז די דאָזיגע ווערטער מיינע האָבען דערוועקט די אַלגעמיינע אויפמערקזאַמ־קייט, האָב איך פרעהליך איבער'ר'גע'חזר'ט די גע־שיכטע אין דעם זין, ווי איך האָב זי דערצעהלט פאַר סיגרעוו'ן.

פון דער גאַנצער מעשה האָב איך בלויז פערפעהלט צו דערמאָנען דעם נאָמען פון מיסטער הענרי טרייגאַט.

ווען איך האָב פערענדיגט, זענען אַלע אַרום טיש געווען אין דער געהעריגער שטימונג.

לעדי באַראַדעל האָט געקוקט אויף מיר מיט אַ מאָדנעם פלאַם אין די אויגען.

— ס'אַראַ אויסוואורף! — האָט זי אויסגע־רופען — כ'רעכען, איהר האָט איהם גוט אָנגע־לצרענט.

— כ'האָב מורא, אַז איך האָב איהם אויף אייביג אויסגעהיילט פון קאַטאַר, מחמת איך האָב איהם, דאַכט זיך, צוקנאַקט די נאָז...

— אָבער ס'איז דאָך שרעקליך צו האָבען דעם בעוואוסטזיין, אַז אַזאַ רוצח שפּאַצירט זיך אום אויף דער פריי! — האָט פריילין יאָרק אַ ציטער געטון — האָט איהר כאָטש געמאָלדען אין דער פּאָליציי?

איך האָב וואוילעריש אַ ציה געטון מיט די פּלייצעס.

— נו, די פּאָליציי האָט זיך מיר נישט גע־לוינט צו בצאומרוהיגען... איך האָב די זאַך פּשוט איבערגעגעבען סיגרעוו'ן און — אַראָפּ פון מאַרק.

מאָריס האָט זיך אָנגעלעהנט אין דעם ווענ־טעל פון זיין שטוהל, און זיך הילכיג פונאַנדער־געלאַכט.

— עס איז מיר בנאמנות, אומאַנגענעהם, וואָס איך האָב אייך אַריינגעצויגען אין אַזאַ מיאוס'ע געשיכטע, — האָט ער אָפענהערציג אַ זאָג געטון — איך האָב אָבער פון שטענדיג אָן גערעכענט, אַז אויף סיגרעוו'ן קאָן מען זיך בלינד פערלאָזען. ס'איז נאָך אַ גליק, וואָס איהר האָט זיך אַליין געקאָנט אַן עצה געבען מיט אַזאַ חברה־מאַן.

— אַ, איהר זענט דאָ נישט שולדיג! — האָב איך איהם דערויף גרויסמוטיג געענטפערט.

— מען דאַרף גיכער האָבען מיטלייד נישט מיט אייך, נאָר מיט פּרענסיס'ן! — האָט מיר לעדי באַראַדעל אַריינגעזאָגט.

— הכלל, מיר לאָזען אייך דאָ איבער צו שמועסען נאָך וועגען דער פּאַסירונג, — האָט די מוהמע מערי געמאָלדען, אויפהויבענדיג זיך פון טיש — ווען איהר וועט ענדיגען, וועט איהר אונז געפינען אין ביליאַרד־צימער.

די מענער זענען געבליבען אַליין, און מאָ־ריס האָט צוגערוקט זיין שטול צו מיינעם.

— וואָס טראַכט איהר עפּיס מכח דער מאָר־גענדיגער יאַגד? — האָט ער מיר דורך אַנב'דיג אַ פרעג געטון — איך מיין, אַז אויב דער וועטער זאָל זיין אַ גוטער, וועט מען בעדאַרפען צו געהן אויף ענטליך.

ריס זאָגט מיר, אַז אין דער אַזערע שוי־בעלט עס מיט ענטליך...

— זעהר גוט! — האָב איך רוהיג געענט־פערט — מיר איז נישט קיין נפקא־מינא אויף וואָס פאַר אַ יאַגד צו געהן.

(פאָרטזעצונג קומט).

אַ ייד ווערט גערופן אויף יענער וועלט האַלטן אַ דין=תורה

אַ מעשה נורא, וואָס האָט זיך פּערלאָפן אין שטעטעל טישאָווצע און האָט אָנגעוואָרפן אַ שרעק אויף אַלע יודען

טאָרנאָוו, (פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). אַ מעשה נורא, וואָס מ'לייגט אַמאָל אין די ספורי נפלאות פון די חסידישע ספרים, האָט פּאַסירט אין שטעטעל טישאָווצע. פּאָוויאַט טאָמאַשאָוו לובעלסקי. נישט ווייט פון אונזער שטעטעל וואַרענזש.

אַ געוויסער פערד־סוחר פנ"ם א'יבינגן שטעטעל, האָט חתונה געמאַכט זיין טאָכטער פאַר אַ בחור מיט יחוס עצמו. ער, דער בחור מיט'ן נאָמען שלום'קע איז געווען אַ וואויל־לערנער, אַ תלמיד־חכם, בכלל אַ מענש אַ מושלם בכל המעלות.

דעם יונגען פּאָר־פּאָלק איז נישט בעשערט געווען צו פיהרען לאַנג זייער געמיינזאַם פאַמיליען־לעבען. שלום'קע איז באַלד נאָך דער חתונה פריה־צייטיג געשטאָרבען. קהל האָט בעשטימט פאַר איהם אַ פּלאַץ, וואו מ'האָט איהם מקבר געווען.

מאַכט זיך אַ מעשה, אַז עס שטאַרבט אין זעלבען שטעטעל דער זקן ר' נתן־דוד און מ'וויל איהם מקבר זיין אין שכנות פון דעם יונג־פערשטאָרבענעם שלום'קע.

ר' נתן־דוד איז אַ חוץ דעם, וואָס ער איז געווען אַ זקן, איז ער דערצו אויך געווען אַן אָנגעזעהענער און בכבוד'יגער מענש אין דעם דאָזיגען שטעטעל.

ווי נאָר מ'האָט אָנגעהויבען גראָבען דאָס קבר נעבען שלום'קען, האָט דער האָרטיגער ראש־החברה־קדישא שמואל רעטער נישט געלאָזט ענדיגען גראָבען די „קרקע" פאַר דעם זקן אין שכנות פון'ם יונגען שלום'קע. אמת טאַקע, אַז שלום'קע איז געווען אַ יונגערמאַן מיט אַלע מעלות, דאָך צום זקן ר' נתן־דוד, אַן אַלטער תושב אין שטאָט טישאָווצע איז ער נישט געקומען. וואָלט ראש החברה האָט ער מנצח געווען און מ'האָט דעם זקן מקבר געווען אויף אַן אַנדער אָרט.

ויהי היום, באַלד אין דער זעלבער נאַכט פון דער קבורה פונ'ם זקן איז דער פערשטאָרבענער שלום'קע געקומען צו חלום דעם גבאי ר' שמואל רעטער און איהם גערופען צו אַ דין־תורה צום רב, פאַר וואָס ער האָט נישט געלאָזט לעגען דעם זקן נעבען איהם, און דער פריה אָבער ווען ער האָט זיך אויפגעכאַפּט און געזעהען, אַז ס'איז אַ חלום, האָט ער זיך דערפון גאָרנישט געמאַכט.

שלום'קע האָט איהם אָבער נישט געלאָזט רוהען. די אַנדערע און דריטע נאַכט איז ער ווייטער געקומען דעם גבאי צו חלום. ביז דער גבאי האָט אָנגעהויבען מורא צו האָבען, ער האָט דעם חלום דערצעהלט פאַר'ן בני־בית מקורבים און אויך אין בית המדרש.

די דער שטייגער, האָבען איהם אַ טייל מענשען אויסגעלאַכט, חוזק געמאַכט פון איהם; אַ טייל ווידער האָבען איהם אָבגעשראָקען און אָנגעמאַכט אַ שרעקליכע מורא. ביז ער איז געגאַנגען צום אָרטיגען רב האַלטען דעם דין־תורה.

דער רב האָט איהם נישט געוואָלט פּסק'ענען אַ די תורה. ער האָט געזאָגט אַז דאָרט וואו עס געהט וועגען אַ „בר־מינן", קאָן ער נישט זיין קיין „מורה הוראה" און איהם געהייסען פאָהרען קיין זאַמאָשטש, צום זאַמאָשטשער רב.

ער איז געפאָהרען קיין זאַמאָשטש, דאָ האָט איהם דער זאַמאָשטשער רב געענטפערט דאָס זעלבע, וואָס דער טישאָווצער. ער ווייטער האָט איהם געהייסען פאָהרען קיין בעלז, צום בעלזער רבי. ר'האָט אָבער שוין מעהר קיין צייט נישט געהאַט צו פאָהרען קיין בעלז, ווייל מ'האָט איהם אַוועקגערופען אויף יענעם עולם דאָרטען אָבצוהאַלטען דעם דין תורה. דער גבאי איז פּלוצלונג קראַנק געוואָרען און איז באַלד געשטאָרבען.

אין שטעטעל טישאָווצע אויך אין דער גאַנצער אַרומיגער סביבה האָט די מעשה געמאַכט אַ געוואַלדיגען מורא'דיגען איינדרוק.

יודעל שטראָס.

אַרב'ס אַזוי האָט זיך פערגלוסט צו פיהרען אַ ליבע מיט אַ בעל=עגלה'ס אַ ווייבעל

ווי אַזוי דער בעל=עגלה האָט זיך אָבגערעכענט מיט'ן פיינעם יונגעמאַנטשיק

דאָס שטעטעל א. הינטער וואַרשא קאָכט איצט מיט פאָלגענדער ראָמאַנטישער געשיכטע:

אין שטעטעל וואוינט אַ יודישער פערד־הענ־דלער, וועלכער האָט אַ זעלטען שעהן ווייבעל — די שענסטע אין שטעטעל. געצעהלט ווי דעם פּע־ העורלערם געשעפטען האָבען זיך געגוטען בעסינרען. האָט ער אי. ב. עפּוגט זי ווייבעל אין ע.־ג און אין הקנ.. דאָס איז אָבער נישט געפעלען געוואָרען דע חברה „טהרה נשגב" אין א. וועלכע גיט אַכטונג, אַז אַ ווייבעל זאָל זיין אַ צנועה. דאָ זיך די דאָזיגע חברה געווענדעט צום רב ער זאָל פערבאָטען דאָס ווייבעל שפּאַצירען איבער, גאָס ווייל ז יריצט דעם יצר־הרע פון די יונגע מיט איהר אָנטון זיך. נאָך אַלץ וואָלט זיך געענדיגט גוט ווען נישט אַ ליבע.

איינמאָל אויף אַ חתונה אין אַ שכנותדיג שטעטעל האָט דאָס ווייבעל זיך בעקענט מיט אַ שעהנעם יונגערמאַן, אַ רב'ס אַ זוהן פון אַ שכנות'דיג שטעטעל.

נאָך דער חתונה האָט דער פרוי'ס מאַן איינגעשפּאַנט זיין בריטשקע און מעשה באַלעבאָס איינגעלאַדען מיט פאָהרען אויף דעם יונגענמאַן; אַלייז מיט די לייצעס אין די הענד, דאָס ווייבעל בײם יונגענמאַן אויפ'ן שויס איז מען אַזוי געפאָהרען. און פון דעמאָלט אָן האָט אָנגעהויבען צו בליהען די ליבע. דער מאַן פלעגט אַ גאַנצע וואָך אַרומפאָרען איבער די מערק און פאַר דעם געליבטען פאַר'ן איז געווען אַ לעבען.

אין שטעטעל האָט מען אָבער אָנגעהויבען צו רעדען וועגען דעם און קלאַנגען זענען דערגאַנגען צו דער פרוי'ס מאַן וועלכער האָט בעשלאָסען אויסצופאָרשען די זאַך. איינמאָל אין אָוונט האָט ער איינגעשפּאַנט דאָס פערד און געמאָלדען דעם ווייבעל, אַז ער פאָהרט אַוועק אויף עטליכע טעג, אין דער אמת'ן האָט ער איבערגעלאָזט דאָס פערד ביי אַ שכן און איז אַליין אַוועק היטען די שטוב. שטייענדיג אַזוי האָט ער טאַקע געזעהען ווי יצו איהם אין שטוב איז אַריין דער בעל־דבר. דער בעל־עגלה האָט אָבגעוואַרט ביז ס'איז געוואָרט פינסטער און איז דאָ אַריין אין שטוב. ערשט ער ווען יענער ליגט שוין אין בעט אַנ'אויסגעטוהענער.

— ס'טייטש, גוטער ברודער, וואָס טוסטו דאָ? האָסט דאָך אַנ'אייגען ווייב האָט אָנגעשריגען דער בעל־עגלה.

— יענער האָ טקיין וואָרט נישט געענטפערט, האָט אויף זיך אַרויפגעכאַפּט די הויזען און גענומען זיך רוקען צו ווער טיר.

— שטעה, גוטער ברודער, וואוהין איילסטו זיך, מיר וועלען זיך נאָך אַ ביסעל דורכשמועסען...

יענער ועהענדיג אַז ער האַלט שמאָל האָט אַרויסגעכאַפּט פון קעשענע דעם רעוואָלווער, דער פרוי'ס מאַן האָט זיך אָבער נישט דערשראָקען און אָנגעהויבען אַזוי מכבד צו זיין דעם יונגענמאַן אַז ביי איהם זענען פונקען געפלויגען פון די אויגען. געשלאָגען האָט ער איהם אַזוי לאַנג ביז ער איז געפאַלען אין אָהנמאַכט. דאַן האָט ער איהם צוגעטראָגען אַלס מתנה צו זיין ווייבעל און איז אַרויס פון שטוב.

מיט וואָס די גאַנצע ראָמאַנטישע געשיכטע וועט זיך ענדיגען איז נאָך דערווייל אונבעוואוסט.

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאַר אויערן, נאָז, האַלז און לונגען־קראַנקהייטען. קאָנסטאַנטינער 9, טעל. 27-81. ... 12—2 און פון 5—7. ...

Dr. med. STUPEL

.12 Szkolna 12.

ספעציאַליסט פאַר הויט, האָר און ווענערישע קראַנקהייטען ... ליכט אונרטער, רענטגען־שטראַהלען און קוואַרץ־ליכט, עלעקטריש־טערטפיע.

נעהמט אָן פון 6 ביז 9 אין אָוונט.

קילויזולעס און זאַבעזפיטשעניעס

ווי אויך אַלערליי ביטעס, ספעציאַליסט אין מיליטער־ענינים, ערלעדיגט שנעל, געוויסענהאַפט און רעעל, געוועזענער לאַנגיעהריגער געריכטס־סעקרעטאַר. איצט רעכטסקאָנסולענט

ב. מאַז, פּיעטריקאָווער 10

Syndycy ostateczni masy upadłości firmy „Kacewicz, Endwajs i S-ka" adwokat Adolf Neumark i Leopold Bein zawiadamiają. że w dniu 5 czerwca 1929 r. o godz 10-ej rano w zabudowaniach fabrycznych firmy Allart, Rousseau i Co. w Łodzi przy ul. Kątnej 19 odbędzie się sprzedaż przez licytację publiczną

17 MASZYN TRYKOTOWYCH

(RUNDMASZYN)

firmy Schubert i Salzer, należących do powyższej masy upadłości, oszacowanych na Zł. 8.500 —

Bliższych szczegółów udzielić może syndyk Leopold Bein, Ewangielicka 5. 7670

Dr. med. L. Pikielny

אורלאָג

ספעציעל אַרצט פאַר נירן־, בלאָזן־ און האַרן־קראַנק

NAWROT 8

tel. 19-90

עמפּפאַנגט פון 4—7 אָוו. נעמט אויך אָן אין דער לעטשניצע „Zdrowie" גאַוואָמיצקא 3 פון 12½ ביז 2 אייגער נאָכמ.

Dr. med. W. EYCHNER

גינעקאָלאָג־אַקושער

זגערזשער 11.

טעל 34-72

נעמט אָן פון 6—8 אָוונט

קראַפּט־שפּולערין

אויך געהילפע צו קראַפּט־מאַשינען, ווערט געזוכט ביי וויסבלום, קאָנסטאַנטינער 6.

ביכער אויף ראַטעס!

אַלע ליבהאָבער פון יודישען בוך האָבען איצט אַ גוטע געלעגענהייט זיך איינצושאַפען אויסגעצייכנטע ווערק אויף קליינע ראַטעס, די ווערק פון די יודישע קלאַסיקער: מענדעלע, פּרץ, שלום־עליכם, נאָמבערג, לייוויק, אָפּאַטאָשו, גלאַזמאַן, רייזענס לעקסיקאָן, זכרונות פון אַב־כאַן און אַלע אויסגאַבען פון די פערלאַגן: „קולטור־ליגע", „בוכאָווע", יאַטשקאָווסקי.

די 10 בענדער פון זשאַן קריסטאָף מיט'ן בוך פון סט. צווייג וועגען ר. ראָלאַן, וואָס האָבען ביז איצט געקאָסט 52.50 זל. בעקומט מען איצט נאָר פאַר 22,80 בעם. יעדער, וואָס קויפט ביכער פאַר 10 זל. וועט בעקומען דאָס בעריהמטע בוך אויף מערב־קיין נייעס פון רעמאַרק נאָר פאַר 1,50 זל.

בוכהאַנדלונג נ. בערלינסקי

אַלט=שטאָט 12, לינקע אָפיצינע, 2-טער שטאָק

קנה חכמה קנה בינה ואל תט מאמרי פי

אַז די דאַרפסט ערלעדיגען מאַנדאַטאָווע זאַכען זאָלסט דו גלייך קומען צו לויפען אין ביוראָ

17 פּיעטריקאָווער 17

52 זאַכאָדניא 52

אז תלך לבטח דרכך

ווייל אין ביוראָ ביי ה' מאַנעלאַ ווערט געוויסענהאַפט ערלעדיגט און געשריבען אַלע סאָנדאָווע זאַכען, ביטעס, קלאָוזולעס, זאַבעזפיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, קאַרנע און ציוויל אַפּעלאַציעס, אַדוואָקאַטיעס, אינטערווענציעס, ספעציאַליסט פון שותפות־אַקטען, איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

מיט אַכטונג

י. מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17

דורכגאַנג זאַכאָדניא 52.

Dr. ADAM GROSGLIK

Al Kościuszki 27

tel. 51-78,

הויט־ און וועגערישע קראַנקהייטען און ליכטהיילאינסטיטוט. נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונט

Dr. med. H. LAJCHTER

צאָהן־כירורג

דזשאָפּלע, קין, נימצן־ און צאָהנ־קראַנקהייטען.

Konstantynowska 9.

telefon 43-66

od 1½—6 po pol. 4694

62 ווסכאָדניא „WIEDZA" מעדכען=גימנאַזיום טעלעפאָן 75-38

A. B. C. אנמעלדונגען פון ניי־איינטרעטענדע שילערינס פאַר די איינטריט־קלאַסען אין פאַר די I—VIII נעמט אָן דער סעקרעטאַריאַט טעגליך פון 10—1 און פון 5—7.

ביים גימנאַזיום ווערט געעפענט אַ פּרעבעל=שולע.

Dyrektor (—) B. JUDELEWICZ

GIMNAZJUM ŻEŃSKIE

Eug. Jaszuńskiej-Zeligmanowej

18 POŁUDNIOWA 18.

איינשרייבונגען פון נייע שילערינס ווערען אָנגענומען טעגליך פון 12—2 און פון 5—7 אָוו.

ביים גימנאַזיום „Dom Milusińskich" לויט סיסטעם פון פּראָפ. Montessori

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY

WodnyRynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26

Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od dnia 28-go maja do 3 czerwca 1929 r.

Dla dorosłych:

Kultura Ciała

Dla młodzieży:

Ku Chwale Ojczyzny

Dramat w 10 aktach.

אַכטונג, דאַמען!

ווער עס וויל זיך עלעגאַנט קליידען לויט די נייעסטע מאָדעלען פון קליידער, דאַריבער בעט איך די געעהרטע דאַמען צו איבערציינגען זיך ביי דעם ערשטקלאַסיגען דיפּלאָמירטען דאַמען=אַטעליער

עלגאַרטאָווא

15 פּאָלודניאָווא 15 פראָנט III שט. וו. 10.

יונגלעך, וואָס האָבען געאַרבייט ביי שטעפּער־אַרבייט, ווערען געזוכט זאָפאָרט אין שיך־פאַבריק ווײנלעז, זשעראָמסקיעגאָ 99. 4697

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און דענטיסטישער קאַבינעט.

בושעזשינער 11, טעלעפאָן 37-63

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונט.

ד"ר אימיך נאָז, האַלז, אויערען קר.	4½—3½
ד"ר קערשנער קינדער־קראַנקה.	4½-3 11-9
ד"ר שיפּמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	2—12
ד"ר לוביטש הויט און געשלעכט־קר.	1½—12½
ד"ר שמירגעלד נערווען און גייסטיגע קר.	2 1
ד"ר גאָלדבלאַט אויגען־קראַנקה.	1½—12½
ד"ר ווייס כירורגישע קראַנקהייטען	3—2
ד"ר שמערלאָווסקי פרויען־ און געבורטס־הילף	4½—3½

ספּיכאָ־טעראַפּיע, שפּראַך־שטערונגען ווי שטאַמלען א. א. וו. פּאָקען־שטעלען, קינסטליכע בערג־זון־בעשטראַהל. איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַצ. אויף פערלאַנג היזזוכען אין שטאָט. אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, אויך פּלעגט און בלוט אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען אַ רענטגען=אינסטיטוט.

ד"ר לאָזשינסקי טאַ־אָפּאָלסקא צאָהן־אַרצט 10—1 3—6 קינסטליכע צייהן, קראָנען, מאָסטען א. א. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

אַבאָנאַמענטס=פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ — 6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד — 8 זל.
פאַר'ן אינהאַלט אין טערמינען פון די אָנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פערענטוואָרטליך.
די אַדמיניסטראַציע איז אָפען ביי טאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען=פּרייז פאַר אַ מילימעטער־שורה: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ע"ב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 " " " " —60 " " 4 "
נאָכ'ן טעקסט—12 " " " " —18 " " 8 "
אויסער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat" Spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21;

Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.